

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

On yedinci İqtima

12 . 9 . 1339 Çarşamba

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Zaptı sabık hulâsası	31:32	dinli Kasım Çelebi ve jandarma Abdülhalim'in bakıyei müddeti cezaiyelerinin affına dair kanun teklifi (2/165)	32
2. — Evrakı varide	32		
<i>Lâyhalar</i>	32	<i>Tezkereler</i>	32
1. — Memurini Dahiliyenin terfih ve terakkileriyle nasp ve azillerine dair kanun lâyihası (1/214)	32	1. — Ereğli'nin Karakadir karyesinden Karabatak Yorgi'nin katlinden dolayı idama mahkûm Ereğlili Gavriiloğlu Niko hakkındaki evrakı hükmiyenin gönderildiğine dair Adliye Vekâleti tezkeresi (3/120)	32
2. — Hapishanelerin ıslahı hakkında kanun lâyihası (1/213)	32	2. — Cezayı nakdîlerin beş misline iblâğına dair olan 17 Nisan 1338 tarihli Kanunun kontrato cezayı nakdîlerine şümulü olup olmadığının tefsiren halli hakkında Adliye Vekâleti tezkeresi (3/122)	32
3. — Âşar Vergisinin yüzde ona tenziline ve meyankökünden alınmakta olan Âşarın aynı nispete ırcama dair kanun lâyihası (1/215)	32	3. — Ziraat Bankası Meclisi İdaresine âza intihabına dair İktisat Vekâleti tezkeresi (3/118)	32:33
4. — Tuz Resminin beş kuruşa iblâğına dair kanun lâyihası (1/216)	32	4. — Mülga Ticaret Nezareti tarafından ihzar ve tanzim olunup sabık İstanbul Meclisi Mebusanında mevcudolan iktisadî kanun lâyihalarının celp ve tetkikine dair İktisat Vekâleti tezkeresi (3/123 mükerrer)	33
5. — Müskirat Resminin tadili hakkındaki 8 Kânunusani 1336 tarihli Kararnamede münderiğ rûsumun tezyidine ve Men'i Müskirat Kanununun tadiline dair kanun lâyihası (1/217)	32		
<i>Teklifler</i>	32		
1. — Çatalca Mebusu Şakir Beyle rüfekasının, Men'i Müskirat Kanununun tadiline dair kanun teklifi (2/164)	32	5. — 1339 senesi ikinci altı aylık avans lâyihasında Müdafaai Milliye Vekâleti için kabul edilen on iki milyon küsur lira ahî-	
2. — Mardin Mebusu Yakup Kadri Beyle rüfekasının, Elcezire İstiklâl Mahkemesince üç sene kalebentliğe mahkûm Mar-			

Sayfa	
ren on üç milyon liraya iblâğ edildiğinden Muvazenei Maliye Encümeninde bulunan mezkûr lâyiha ile tevhidin müzakeresi hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/123)	33
6. — Dört sene müddetle küreğe mahkûm Serkis kızı Urfalı Topal Meryem'in mâlûliyetine binaen bakıyei müddeti cezaiesinin affına dair İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/112)	34
7. — Sirkat maddesinden 4 sene müddetle küreğe mahkûm Safranbolu'nun Aktaş nahiyesinin Kap karyesinden Mustafaoğlu Ali'nin bakıyei müddeti cezaiesinin affı hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/121)	34
8. — Rakı nakli maddesinden dört sene küreğe mahkûm edilen Zonguldak'ın Muslu karyesinden Mehmedoğlu Hüseyin hakkında hatayı adlî vâkı olduğundan mücazâtı mahkûmesinin affı hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/117)	34
9. — Müskirat istimalinden mahkûm Hopa'nın Abıslah karyesinden Durak Memiş'in affı hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/117)	34
10. — Men'i Müskirat Kanunu mucibince mahkûm Kângırı Mal Sandık Emîni Kadri Efendinin fazla mahkûmiyeti olan 160 gün hapis cezasının affına dair İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/115)	34
11. — Rakı naklinden mahkûm İnebolu Kayıkçılar Kâtibi Mehmed Efendi mahdumu Mehmed hakkında hatayı adlî vâkı olduğundan cezasının affı hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/114)	34
12. — Rakı naklinden mahkûm Kararsal'ın Tabakhane mahallesinden Hüseyinoğlu İbrahim'in affı hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/116)	34
13. — Tetkiki hesabat için maas tasarrufatından sarfiyat icrasına mezuniyet itasına dair İktisat Vekâleti tezkeresi (3/119)	34
14. — Bursa Sanayi Sergisinin 11 Eylülde küşadedildiğine dair İktisat Vekâleti tezkeresi	34

Sayfa	
15. — İstihsal ettikleri mezuniyetleri bir hafta zarfında istimal etmiyen âzayı kiramin mezuniyetlerinin iptali hakkında B. M. Meclisi Reisvekilliği tezkeresi	41
<i>Mazbatalar</i>	35,36
1. — Geçen Meclisten müdevver lüzumlu ve lüzumsuz evrak hakkında Umuru Tasarrufiye ve Hariciye encümenleri mazbataları	35,36
2. — Memurinden mebus olanların tekaüt ve mazuliyet aidatı hakkında kabul edilen takrirden muahhar memurun kelimesinin Büyük Millet Meclisi âzası meyanında bulunan erkân, ümera ve zâbitana şâmil olup olmadığının tefsirine (3/10) ve asker olan mebusların vaziyeti hukukiyelerinin tesbitine dair İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi ve Müdafai Milliye Encümeni mazbatası (3/43)	36
3. — İstanbul Mebusu Hamdullah Sub'hi Beyle rüfekasının, Ankara'da bir Şehremaneti teşkili hakkındaki kanun teklifine dair Lâyiha Encümeni mazbatası (2/109)	36
4. — Aydın Mebusu İzzeddin Paşanın, şekaveti tahakkuk edenlerin aile ve taallukatının âhar mahallere nakli, hanelerinin ihrak ve emvali gayrimenkulelerinin zaptı ve yataklık edenler hakkında kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatası (2/134)	36
5. — Lâzistan (sabık) Mebusu Osman Beyin, Memurini dâhiliyenin esbabı idariye dolayısıyla azledilmemesine dair kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatası (2/166)	36
6. — Ardahan (sabık) Mebusu Server Beyin, Petrol imtiyazının sureti itası hakkında kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatası (2/123)	36
7. — Kângırı Mebusu Talât Beyle rüfekasının, Turku Umumiye ve hususiyede amelei mükellefe usulünün tatbıkı hakkında kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatası (2/135)	36
8. — Ardahan (sabık) Mebusu Server Beyin, Maden ocakları ihracatının tesbitine dair kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatası (2/124)	36

9. — Muş (sabık) Mebusu Mahmud Said Beyle rüfekasının, İdam kararlarının Meclisçe tasdikine dair kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatasası (2/132)

37

10. — Bursa (sabık) Mebusu Operatör Emin Beyin, Şûrayı Devlet teşkili hakkında kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatasası (2/126)

37

11. — Kütahya (sabık) Mebusu Cemil Beyin, Bahriye Vekâleti teşkili hakkında kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatasası (2/118)

37

12. — Canik Mebusu Şükrü Beyin, Nafia Vekâletiyle Çester arasında münakit Mukâvelenamei müzeyyelenin üçüncü maddesindeki vazâifin Ziraat Bankasına ifasına dair kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatasası (2/116)

37

13. — Kütahya (sabık) Mebusu Cemil Beyin, Maaşı 600 kuruştan fazla olan Belediye rüesasının ticaret, âşar ve mütaahhitlikle meşgul olmalarının memnuiyetine dair kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatasası (2/117)

37

14. — Gaziantep (sabık) Mebusu Yasin Beyin, Evlâdı şüheda ile fakrû zaruretleri tahakkuk eden talebe ve talibatın mekâtibi tâliyye meccanen kabulleri hakkında kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatasası (2/127)

37

15. — Kayseri (sabık) Mebusu Âlim Efendi ile 111 refikmin, Van'da Medrese-tüzzehrâ namıyla bir medrese tesisi hakkında kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatasası (2/119)

37

16. — Sivas (sabık) Mebusu Rauf Beyin, Saltanatı şahsiyenin ilgasına müsadif Leylei vilâdeti Risaletipenahi olan 12 Rebiülevvel gününün İydi Millî addi hakkında kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatasası (2/130)

37

17. — Kütahya (sabık) Mebusu Cemil Beyin, Müfettişlerin ikamet yevmiyelerine dair kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatasası (2/121)

37

18. — Kayseri Mebusu Ahmed Hilmi ve refikı Sabit beylerin, Dördüncü Fırka Kumandanı Merhum Nâzım Beyin valide-

sine hidematı vataniyeden maaş tahsisine dair kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatasası (2/120)

37

19. — Denizli Mebusu Yusuf Beyin, Komiserlikten müsta'fi Ödemişli Hamdi Beyin ailesine hidematı vataniye tertibinden maaş tahsisine dair kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatasası (2/128)

37

20. — Bolu Mebusu Şükrü Beyin, Jandarmanın tezyidi muhassasatı hakkındaki Kanuna bir madde ilâvesine dair kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatasası (2/129)

37

21. — Aydın Mebusu (sabık) Esad Efendinin, İstirdadolunan mahallerde henüz istifa olunmamış vergilerin affına dair kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatasası (2/125)

37

22. — Kırşehir (sabık) Mebusu Sadık Beyin, Çarşamba kasabasına muttasıl Körürmak bataklığının imlâsı için tahsisatı munzamma itasına dair kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatasası (2/122)

37:38

23. — Belediye rüsumu Kanununun yirmi dördüncü maddesindeki müphemiyetin tefsirine dair İera Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi ve Kavanini Maliye Encümeni mazbatasası

38

24. — Bozok Mebusu Hamdi Beyin, Affı umumi ve müecceliyeti askeriye hakkında kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatasası (2/58)

38

25. — İçel Mebusu Mehmed Emin Beyin rüfekasının, Hizmeti fiiliye ashabından maada bakaya ve asker firarilerinin affına dair kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatasası (2/133)

38

26. — Çorum Mebusu İsmail Kemal Beyin, Göveri Âşarının, göveri ekilecek tarhaların dönümünden maktuan istifasına dair kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatasası (2/158)

38

27. — Saruhan Mebusu Abidin Beyin, Üzümden gayri şeylerden istihsal edilen ispirotaların Türkiye'ye men'i ithaliyle sureti sarf ve istihlâklerine dair kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatasası (2/159)

38

28. — Tekirdağ Mebusu Cemil Beyle rüfekasının, Men'i müskirat Kanununun bi-

	Sayfa
rinei maddesinin tadili hakkında kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatası (2/56)	38
29. — Altın ve ufaklık para darbı hakkında İera Vekilleri Heyeti tezkeresi ve Muvazenei Maliye Encümeni mazbatası (3/47)	38
30. — Cidâli Millîye iştirak etmiyen veya Türkiye'den ayrılan mahallerde muhtelif suretlerle kalan ve İstanbul'ca kayıtları terkin edilen erkân, ümera, zâbitan ve memurin ve mensubini askeriyenin terkin kayıtları hakkında kanun lâyihası ve Müdafaa-i Millîye Encümeni mazbatası (1/2)	38
31. — Zonguldak Mebusu Tunalı Hilmi Beyin, Köy idaresi hakkında kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatası (2/5)	38
32. — Elcezire İstiklâl Mahkemesinin, Alay 41, Tabur 1 Kumandanı Binbaşı Hüseyin Lûtfi Efendiyi salâhiyeti harici mahkûm ettiğine dair İera Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi hakkında Adliye Encümeni mazbatası (3/15)	38
33. — Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri rüesa ve âzası ve Kuvayı Millîye kumandanlarıyla majyetlerinin aflarına dair kanun lâyihası ve Adliye Encümeni mazbatası	38
34. — Kambiyo ve nuket üzerine sipekülasyonun men'ine dair kanun lâyihası ve Adliye Encümeni mazbatası (1/14)	39
35. — Telgraf ve telefon umurunun tensiki hakkında kanun lâyihası ve Posta ve Telgraf Encümeni mazbatası (1/118)	39
<i>Takrirler</i>	
1. — Urfa Mebusu Şeyh Saffet Efendinin, Muvazenei umumiyyeden maaş alanla-	39

	Sayfa
rın evlâtlarından leylî talebe olanlardan yüzde yirmibeş tenzilât icra edildiği misillü muvazenei hususiye memurları evlâtlarının da aynı muameleye tâbi tutulmasına dair (4/21 mükerrer)	39
2. — Mentegé Mebusu Esad Efendinin, Garbi - Trakya'daki Yunan mezalimine bir nihayet verilmesine dair tahriri (4/21)	39
3. — İzmir Mebusu Dr. Tevfik Rüsdü Beyin, darüleytamlar tahsisatı hakkındaki Muvazenei Maliye Encümeninin mazbatasında sebk eden (mukaddema) kelimesinin mezkûr encümence tavih edilmesi hakkında tahriri (4/22)	40
4. — Ertuğrul Mebusu Halil Beyin, Söğüt kasabasında cari Ferhadpaşa deresi meerasının tamirine dair (4/22 mükerrer)	40
<i>Muhtelif evrak</i>	
1. — Sulh Muahedesinin tasdiki münasebetiyle Beyrut'ta âyândan Ahmed Muhtar Bey ve rüfekası tarafından gönderilen tebrik telgrafı	40
2. — Söke'nin Kurtuluş günü münasebetiyle Müftüden mevрут telgraf	40
3. — İzmir'in kurtuluş günü münasebetiyle yapılan ihtifale dair Ali Fuad Paşadan mevрут telgraf	40
4. — İzmir'in kurtuluş günü münasebetiyle Belediye Riyasetinden mevрут telgraf	40:41
3. — Azayı kiram muamelâtı 34,36,41	
1. — Mebuslardan bâzılarının intihap mazbatalarının tasdiki	34:35,36
2. — Mebuslardan bâzılarına mezuniyet verilmesine dair Divanı Riyaset kararı	41:42
4. — Müzakere edilen maddeler 42	
1. — Posta kanunu lâyihası ve Posta Telgraf Encümeni mazbatası	42:67

BİRİNCİ CELSE

Kuşat; saat : 1,55

REİS — Birinci Reisvekili Mehmed Sabri Beyefendi

KÂTIPLER : Mahmud Bey (Siird), Falih Rifki Bey (Bolu)

REİS — Celseyi açıyorum. Zaptı sabık hulâsası okunacak.

1. — ZAPTI SABIK HULÂSASI

Birinci Celse

İkinci Reisvekili İsmet Beyefendinin tahtı Riyasetlerinde kuşad edilerek zaptı sabık hulâsası kıraat ve aynen kabul olundu. Evrakı vâride aidoldukları mahallere havale ve Urfa Mebusluğuna müntahap Siverek'li Ali Efendinin İkinci Şubeden mevрут mazbatı intihabiyesi kıraat ve kabul edildi. Japonya'nın uğradığı felâket dolayısıyla beyanı taziyet edilmesine dair Zonguldak Mebusu Hilmi Beyin takriri kıraat ve Divanı Riyasetçe münasip bir tâziyetname tahriri tensibolundu. İstanbul Darüleytamının tefrişi için Meclisten üç zattan mürekkep bir heyetin izamına dair İstanbul Mebusu Hamdullah Suphi Beyle rüfekasının ve darüleytamlardaki etfalın aileleri nezdine tevdiine dair Malatya Mebusu Hilmi Beyin takriri ruznameye ithal, Amasya Mebusluğuna intihabolan Osman Beyin istifanamesi kıraat ve tebrikâtı mutazammın mevрут telgraflara Divanca cevap itası tensibolundu ve tahlif edilmemiş âzanın tahlifi icra edildikten sonra Posta Kanununun müzakeratına geçildi. Birinci faslın altıncı maddesine ilâvesi teklif edilen fıkra hakkında Posta ve Telgraf Encümeninden mevрут zeyil kıraat ve kabul edildi. İlk fıkrasının tadili için Muvazenei Maliye Encümenine verilen ve bu ke-re encümeden gelen on ikinci madde müzakere edildikten sonra maddenin ilk fıkrası Ruşen Eşref Beyin takriri veçhile kabul ve heyeti umumiyesi tâyini esami ile reye vaz'ı ve istihsalı ârayı mütaakıp tenefüs için Celse tatil olundu.

İkinci Celse

İsmet Beyefendinin Riyasetlerinde bilinikât on ikinci madde hakkındaki tasnifi âra neticesin-

de nisap hâsıl olmadığı ve maddenin içtimai âti-de tekrar reye konmak üzere ruznameye alındığı Makamı Riyasetten tebliğ olunduktan sonra İstanbul Darüleytamının tefrişi hakkında Hamdullah Subhi Bey ve rüfekasının takririnin müstacelen müzakeresine dair verilen takrir kıraat ve kabul edildi. Gerek usul hakkında ve gerek meselenin heyeti umumiyesine dair cereyan eden müzakereden sonra Hamdullah Suphi Beyin takririnin reddiyle vekili aidinin tahkikatına intizar edilmesi kabul olundu ve Çarşamba günü öğleden sonra toplanmak ve Posta Kanununun müzakeresine devam edilmek üzere içtimaa nihayet verildi.

Birinci Reisvekili

Sabri

Kâtip

Siird

Mahmud

Kâtip

Bolu

Falih Rifki

REİS — Zaptı sabık hakkında bir mütafâa var mı efendim?

İHSAN HÂMİD B. (Ergani) — Müsaade ederseniz bir şey arz edeceğim: «Mebus Osman Beyin istifanamesi kıraat edildi.» deniyor. «Kıraat ve kabul edildi.» dense daha iyi olur. (Hacet yok sesleri.)

REİS — Efendim zaptı sabık aynen kabul edenler lütfen el kaldırsın... Zaptı sabık aynen kabul edildi.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Reis Bey ruznameye geçmezden evvel bir iki söz söylemekliğime müsaade buyurun efendim! Bendeniz Çarşamba günü Yozgad Darülmuaalliminin seddi esbabını bir takrirle Maarif Vekâletine sormuştum. Nizamnamenin 110 neu maddesi mucibince bu takrire ikinci celsede cevap vermek zarureti vardır. Halbuki bugün aradan beş, altı gün geçtiği halde Maarif Vekâleti hâlâ cevap vermemiştir. Tekrar tebligat ifa edilsin. Rica ederim. Makamı

Riyaset emretsin, Maarif Vekili buraya gelerek cevap versin.

KÂZİM B. (Ergani) — Bendenize ait mazbata intihabiye de okunduğu ve kabul edildiği halde zaptı sabık hulâsasında bir sarahat yoktur.

REİS — İsmi âliniz efendim!

KÂZİM B. (Ergani) — Ergani Mebusu Kâzım.

REİS — Peki efendim.

2. — EVRAKI VÂRİDE

REİS — Efendim evrakı vârideye geçiyoruz.

Lâyihalar

1. — *Memurini Dahiliyenin terfih ve terakkileriyle nasp ve azillerine dair kanun lâyihası (1/214) (Dahiliye ve Muvazenei Maliye encümenlerine)*

2. — *Hapsanelerin ıslahı hakkında kanun lâyihası (1/213) (Dahiliye ve Muvazenei Maliye encümenlerine)*

3. — *Âşar Vergisinin yüzde ona tenziline ve meyankökünden alınmakta olan Âşarın aynı nispete ırcama dair kanun lâyihası (1/215)*

4. — *Tuz Resminin beş kuruşa iblâğına dair kanun lâyihası (1/216)*

5. — *Müskirat Resminin tadili hakkındaki 8 Kânunusani 1336 tarihli Kararnamede münderiç Rüsümün tezyidine ve Men'i Müskirat Kanunununun tadiline dair kanun lâyihası (1/217)*

REİS — Bu üç kita kanun lâyihasını Kavanin ve Muvazenei Maliye encümenlerine havale ediyoruz.

Teklifler

1. — *Çatalca Mebusu Şakir Bey ve rüfekasının, Men'i Müskirat Kanunununun tadiline dair teklifi kanunisi (2/164) (Lâyiha Encümenine)*

2. — *Mardin Mebusu Yakup Kadri Beyle rüfekasının, Elcezire İstiklâl Mahkemesince üç sene kalebentliğe mahkûm Mardinli Kaasım Çelebi ve jandarma Abdülhalim'in bakıyei müddeti cezaiyelerinin affı hakkında kanun teklifi (2/165) (Lâyiha Encümenine)*

Tezkereler

1. — *Ereğli'nin Karakadir karyesinden Karabatak Yorgi'nin katlinden dolayı idama mahkûm Ereğlîli Gavriiloğlu Niko hakkındaki evrakı hükmiyenin gönderildiğine dair Adliye Vekâleti tezkeresi (3/120) (Adliye Encümenine)*

2. — *Cezayı nakdîlerin beş misline iblâğına dair olan 17 Nisan 1338 tarihli Kanununun kontrato cezayı nakdîlerine şümulü olup olmadığının tefsirine dair Adliye Vekâleti tezkeresi (3/122) (Adliye Encümenine)*

3. — *Ziraat Bankası Meclisi İdaresine âza intihabı hakkında İktisat Vekâleti tezkeresi (3/118)*

REİS — Okuyacağız efendim.

T.B.M. Meclisi Riyaseti Celilesine

Zirat Bankası Kanunu mucibince Meclisi İdaresine Şûrayı Devlet ve Divanı Muhasebat dairelerinden intihabı lâzımgelen birer âzanın Büyük Millet Meclisince intihabolunacağı ve bunlardan birinin meclise riyaset edeceği mezkûr bankaya ait 9 Zilkâde 1340 ve 6 Temmuz 1338 tarihli Bütçe Kanununun üçüncü maddesi iktizasından bulunmama ve ikinci devrei intihabı bilicra Büyük Millet Meclisinin yeniden teşekkül etmesine mebni banka Meclisine müceddeden âza intihabına müsaade ve bu kere müteşekkil Divanı Muhasebat intihabı lâzımgelen âzanın divanı mezkûrca mı yoksa yine Büyük Millet Meclisinden mi intihabedileceğinin işar buyurulması rica olunur efendim.

5 Eylül 1339

İktisat Vekili
Mahmud Esad

REİS — Tensibederseniz bu meseleyi Divanı Riyasete tevdi edelim. Divanı Riyaset tetkik etsin, intihabedilecek zevatı bildirsin.

HAKKI B. (Van) — Bundan evvelki âzaları da Divanı Riyaset intihabetmişti.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — O vakit Divanı Muhasebat yoktu.

RECEP B. (Kütahya) — Efendim Divanı Riyasetçe tensibedilecek zevat hakkında bir kere de Heyeti Umumiyenin reyini alınmak şartıyla bu tezkerenin Divanı Riyasete havalesine muvafakat ediyorum.

ZAMİR B. (Adana) — Teamül vardır efendim.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Efendim evvelce Meclisi Âliden Ziraat Bankasına gidecek âzayı Divan tensip ve intihabeder. Sonra Meclisi Âlinin tasdikine iktiran ederdi. Şimdi bu tezkere de gitsin, yine orası tensibeder, Heyeti Celile de tasvibeyler.

REİS — Efendim Divanca tetkikini reyî âlinize vaz'ediyorum. Kabul buyuranlar lütfen el kaldırsın. (Kabul edilmedi sesleri) (Anlaşılmadı sadaları)

VEHBİ B. (Karesi) — Efendim Divanı Muhasebat Kanunu henüz Meclisten geçmedi. Vekâlet o noktayı da soruyor.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Efendim Divanı Riyasete havale edilirse orası tetkikat yapar, Neticei tahkikatını Heyeti Muhteremenize arz eder. Mesele budur.

REİS — Efendim müsaade ederseniz tezkereyi tekrar okuyalım.

(Tekrar okundu.)

REİS — Demek evvelce 1338 tarihli karar ile Meclisten intihabolunmuş!..

AHMED MAHİR Ef. (Kastamonu) — Büyük Millet Meclisinden intihabı lâzımgelir. Kanunda sarahat var.

REİS — Efendim muvafık görürseniz Divanı Riyaset namzetleri tefrik buyursun.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Efendim Ziraat Bankasında bulunacak âza Şûrayı Devletten ve bir de Divanı Muhasebattan intihablunacakmış. Fakat Şûrayı Devlet olmadığı gibi Divanı Muhasebat da bulunmadığı için o zaman âza Meclisi Âliden intihabolunuyordu. Ancak intihabedilecek âzayı Divanı Riyaset tensip ve Heyeti Umumiyyeye arz ediyordu. Ondan sonra Heyeti Umumiye muvafık görürseler bu âzalar Ziraat Bankasına gidiyorlardı. Halbuki Şûrayı Devlet namına intihabedilecek âzayı yine Meclisi Âli intihabeder. Çünkü Memurın Muhakemat Heyeti âzası Meclisi Âlidendir. Şimdi yalnız Divanı Muhasebattan bahsediliyor. Deniyor ki Divanı Muhasebattan intihabedilecek âza Meclisten mi yoksa müteşekkil olan Divanı Muhasebattan mı intihabedilecektir? Divanı Muhasebat teşkil edilmiş, fakat Meclisin bu teşkilâtta haberi olmamıştır. Zannedirim geçen devrede..

(Nasıl olur sesleri) Yapılmıştır. Bu teşkilât bir emrivaki olmuş ve Meclisi Âliden geçmiştir. Onun için bu noktanın halli lâzamdır.

RECEB B. (Kütahya) — Efendim evvelâ bu mesele için müzakere açmayı kabul ediyor musunuz? Bir kere bunu anlıyalım. Ruznameye alınıp müzakere açıldı ise ona göre söz alırız. Yoksa bugün mevzuubahsolamaz.

REİS — Efendim ruznameye almak muvafıktır. Tensip buyurulursa evvelâ ruznameye alalım. Gelecek içtimada da müzakere edelim. Evvelâ bunu reye vaz'edeyim. Kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

4. — *Mülga Ticaret Nezareti tarafından ihzar ve tanzim olunup sabık İstanbul Meclisi Mebusanında mevcudolan iktisadî kanun lâyhalarının celp ve tetkikine dair İktisat Vekâleti tezkeresi (3/123 mükerrer)*

REİS — Okuyoruz.

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

Mülga Ticaret Nezareti tarafından mesail ve hususatı iktisadiyyeye dair ihzar ve tanzim olunup iktisabı kanuniyet etmek üzere berayı müzakere sabık İstanbul Meclisi Mebusanına tevdi edilerek mezkûr meclisçe encümenlere muhavvel bulunan yahut tetkikâtı bilikmal sabık Meclisi Mebusan Heyeti Umumiyyesine verilmiş olan iktisadî kavanin lâyhalarının vekâleti âcizice de bir defa tetkik olunarak ittıla husulü ve tadilât ve tashihatı muktaziyenin ifasından sonra iade ve takdim edilmesi zımında firsali rica olunur efendim.

3 Eylûl 1339

İktisat Vekili

Mahmud Esad

REİS — Efendim İstanbul Meclisi Mebusanında mevcudolan lâyhaların berayı tetkik celbini İktisat Vekâleti istiyor, tabii tetkik ve bundan istifade edeceklerdir. Kabul buyuranlar lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

5. — *1339 senesi ikinci altı aylık tahsisat lâyhasında Müdafai Milliye Vekâleti için kabul edilen on iki milyon küsur lira ahîren on üç milyon liraya iblâğ edildiğinden Muvazenei Maliye Encümeninde bulunan mezkûr lâyiha ile tevhi-den müzakeresi hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/123) (Muvazenei Maliye Encümenine)*

6. — Dört sene müddetle küreğe mahkûm Sergis kızı Urfalı Topal Meryem'in mâlûliyetine binaen bakıyıcı müddeti cezaiyesinin affı hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/112) (Adliye Encümenine)

7. — Sirkat maddesinden dört sene müddetle küreğe mahkûm Safranbolu'nun Aktaş nahiyesinin Kap karyesinden Mustafaoğlu, Ali'nin bakıyıcı müddeti cezaiyesinin affı hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/121) (Adliye Encümenine)

8. — Rakı nakli maddesinden dört sene küreğe mahkûm edilen Zonguldak'ın Muslu karyesinden Mehmedoğlu Hüseyin hakkında hatayı adli vâkı olduğundan müceza mahkûmesinin affı hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/117) (Adliye Encümenine)

9. — Müskirat istimalinden mahkûm Hope'nin Âbıslah karyesinden Durak Memiş'in affı hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/117) (Adliye Encümenine)

10. — Men'i Müskirat Kanunu mucibince mahkûm Kângırı Mal Sandık Emîni Kadri Efendinin fazla mahkûmiyeti olan 160 gün hapis cezasının affına dair İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/115) (Adliye Encümenine)

11. — Rakı naklinden mahkûm İnebolu Kayıkçılar Kâtibi Mehmed Efendi mahdumu Mehmed hakkında hatayı adli vâkı olduğundan aff suretiyle telâfisi hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (Adliye Encümenine)

12. — Rakı naklinden mahkûm Karamürsel'in Tabakhane mahallesinden Hasanoğlu İbrahim'in affı hakkında İcra Vekilleri Riyaseti tezkeresi (3/116) (Adliye Encümenine)

13. — Tetkiki hesabat için maaş tasarruflarından sarfiyat icrasına mezuniyet itasına dair İktisat Vekâleti tezkeresi (3/119) (Muvazenei Maliye Encümenine)

14. — Bursa Sanayi Sergisinin 11 Eylülde küşadedileceğine dair İktisat Vekâleti tezkeresi

REİS — Tensibederseniz okuyalım :

T. B. M. Meclisi Riyaseti Celilesine

«Bursa Sanayi Sergisi» mahı halin onbirinci Salı günü küşadedilecek ve Teşrinievvel nihaye-

tine kadar devam edecektir. İşbu sergide memleketimizin mevad ve mamulâtı sınıayesi teşhir edilmekte olduğu gibi ecnebilere de rağbet gösterilmektedir. Sergide satış da yapılacaktır. Keyfiyet berayı malûmat Meclisi Âliye tebliğ olunur, efendim Hazretleri.

10 . 9 . 1339
İktisat Vekili
Mahmud Esad

REİS — Efendim, Divanı Riyaset münasip bir cevapla muvaffakiyet temenni edecektir. (Muvafık, sesleri)

3. — ÂZAYI KIRAM MUAMELÂTI

1. — Mebuslardan bâzılarının intihap mazbatalarının tasdiki

REİS — Ergani livası mebusluklarına intihabolunan İhsan Hâmid, Yusuf Efendizade Kâzım, Zonguldak Mutasarrıfı İhsan beylerin şubeden mevрут mazbatai intihabiyeleri vardır. Okunacaktır.

Riyaseti Celileye

Birinci Şubeye muhavvel Ergani madeni livası Mebusluğuna intihabolunan Belediye Reisi İhsan Hâmid, Madenli Yusuf Efendizade Kâzım, Zonguldak Mutasarrıfı İhsan beylerin mazbatai intihabiyeleri Birinci Şube Heyeti Umumiyesince bittetik muvafıkı usul ve kanun olduğu bit-tasdik leffen takdim olunur, efendim.

10 . 9 . 1339

Birinci Şube Reisi
Veled Çelebi

REİS — Efendim Birinci Şubeden gelen mazbata hakkında söz istiyen var mı? (Hayır, sadaları) O halde Ergani livası mebusluğuna intihabolunan İhsan Hâmid Beyin mebusluğunu kabul buyuranlar lûtfen el kaldırsın. İhsan Hâmid Bey âzalığa kabul edilmiştir.

Keza efendim Ergani Mebusluğuna intihabolunan Madenli Yusuf Efendizade Kâzım Beyin âzalığını kabul buyuranlar lûtfen el kaldırsın. Âzalığa kabul edilmiştir.

Keza Ergani livası Mebusluğuna intihabolunan Zonguldak Mutasarrıfı İhsan Beyin âzalığını kabul buyuranlar lûtfen el kaldırsın. İhsan Bey âzalığa kabul edilmiştir.

REİS — Gümüşane Mebusluğuna intihabolunan Zeki Beyin Beşinci Şubeden gelen mazbatasını :

9 . 9 . 1339

Riyaseti Celileye

Gümüşane Mebusluğuna intihabolunan Abdülkadir Beyzade Zeki Beyin mazbatasını Beşinci Şube Encümeni Mahsusunda bittetik muvafıkı usul ve kanun olduğu ve her ne kadar talil vâkı ise de bir sebebi maddiye istinadetmediğinden hüküm ve kuvvetten âri görüldüğü bildirilmiş ve Şube Heyeti Umumiyesince de icra edilen tetkikat neticesinde dahi Encümeni Mahsusun mütalâası muvafık görülmüş olmakla keyfiyet Heyeti Umumiyeye arz olunur efendim.

Beşinci Şube Reisvekili
Erzurum

Raif

REİS — Efendim, Gümüşane Mebusluğuna intihabolunan Abdülkadir Beyzade Zeki Beyin mazbatasını hakkında söz istiyen var mı? (Hayırsesleri) O halde Abdülkadir Beyzade Zeki Beyin mazbatasını kabul buyuranlar lütfen el kaldırsın, Zeki Bey âzalığa kabul olundu.

Mazbatalar

1. — Geçen Meclisten müdevver lüzumlu ve lüzumsuz evrak hakkında Umuru Tasarrufiye ve Hariciye encümenleri mazbataları.

REİS — Efendim, Encümenlerin geçen Meclisten muhavvel evrakın lüzumlu ve lüzumsuz olanlarını tesbit ve Heyeti Umumiyeye işaretmeleri hakkında evvelce bir karar ittihaz etmiştik. Bu kere Umuru Tasarrufiye Encümeninden böyle bir mazbata gelmiştir. Ve geçen içtimaların birisinde yalnız lüzumsuz olanların okunması ve bu suretle mazbatanın reye vaz' edilmesi tensibolunmuştu. Binaenaleyh lüzumsuz olanlar okunacaktır.

Riyaseti Celileye

18 . 8 . 1339 tarihli ve 21/87 tezkerei Aliyei Riyasetpenahileri cevabıdır :

Heyeti Umumiyece müttahaz karar mucibince sabık Meclisin Umuru Tasarrufiye Encümeninde ve Heyeti Umumiyede mevcudolup tevdi buyurulan evrak kararı mebhüs dairesinde encümenimizce lüzumlu ve lüzumsuzu tetkik olunarak merbutan takdim kılınan listede irae ki-

lindeği veçhile kâffesinin lüzumlu olduğuna karar verilmiş olmakla keyfiyet Heyeti Umumiyeye arz olunur.

Umuru Tasarrufiye

Encümeni Reisi
Kastamonu Mebusu
Mahir

Mazbata Muharriri
Tokad Mebusu
Emin

Kâtip
Saruhan Mebusu
Kemal

Merbutu.

Encümenimizce lüzumlu olduğuna karar verilen evrak.

1. — Arazi Kanununun yirmiüçüncü maddesinin tadiline ve Tapu senedatı hakkındaki Talimatnamenin de sekizinci bendinin ilgasına dair lâyhâi kanuniye (1/597, 598)

2. — Defteri Hakani idarelerinin teşkilâtına ve müstakillen tedviri umur eylemelerine dair (4/267, 268)

3. — Nevahi Kanununun ellinci maddesine ilâve edilmesi lâzımgelen bâzı fıkârat hakkında (1/161)

REİS — Efendim, Umuru Tasarrufiye Encümeninin bu mazbatasını kabul buyuranlar lütfen el kaldırsın. Kabul olundu.

Hariciye Encümeninin de bu hususta bir mazbatasını var, okunacaktır :

5 . 9 . 1339

Riyaseti Celileye

18 . 8 . 1339 tarih ve 21/94 numaralı tezkerei Aliyeleri cevabıdır :

5 . 9 . 1339 tarihinde encümenimiz bilgiçime sabık Meclisten müdevver ve âtide unvanları muharrer evrak bittetik işbu evrakın lüzumlu olduklarının Heyeti Umumiyeye arzı karargir olmuştur efendim.

Hariciye Encümeni Reisi Mazbata Muharriri
Sinob Mebusu İzmir

Yusuf Kemal

Kâtip

Mardin

Yakub Kadri

Âza

Bolu

Cevad Abbas

Âza

Aydın

Zekâi

Âza

Tokad

Bekir Sâmî

Âza

Erzincan

Hamdi

Âza

Kütahya

Âza
Gelibolu
Celâl Nuri

Âza
Maraş
Midhat

1/481 Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetiyle Rusya, Ermenistan, Azerbaycan, Türkistan hükümetlerinin salâhiyettar murahhasları arasında 9 Temmuz 1339 tarihinde Tiflis'te akit ve imza edilen Demiryolları Mukavelenamesi

1/489 Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti ile Ermenistan, Azerbaycan, Gürcistan, Sosyalist Sovyet Cumhuriyetleri hükümetleri arasında 9 Temmuz 1339 tarihinde Tiflis'te akit ve imza olunan Konsolosluk Mukavelenamesi

1/421 Güreü murahhaslariyle Tiflis'te imza edilip hududa civar ahalinin hududu sureti mürurlariye hudutların tarafeynindeki yayalardan müteakabilen istifadesine mütaallik Mukavelename

REİS — Efendim! söz istiyen var mı? Kabul buyuranlar lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Efendim! Genç Mebusluğuna intihabolunan Doktor Ali Haydar Beyin Dördüncü Şubeden mevrut mazbatası intihabiyesi var, okuyacağız :

Riyaseti Celileye

Genç Mebusluğuna intihabolunan Doktor Ali Haydar Beyin mazbatası şubemizce bittetik talili mucip bir gûna esbabı ret ve itirazdan âri görülmüş olduğundan mumailiye mebusluğunun berayı tasdik Heyeti Umumiyyeye arzı rica olunur.

Dördüncü Şube Reisi namına
Kâtip
Dersim Mebusu
Feridun Fikri

REİS — Doktor Ali Haydar Beyin mazbatası intihabiyesi hakkında söz istiyen var mı? (Hayr sesleri) O halde Ali Haydar Beyin âzalığını kabul buyuranlar lütfen el kaldırsın. Ali Haydar Bey âzalığa kabul edilmiştir.

2. — Memurinden mebus olanların tekaüt ve mazuliyet aidatı hakkında kabul edilen takrirde muharrer memurun kelimesinin Büyük Millet Meclisi âzası meyânında bulunan erkân, ümera ve zâbitana şâmil olup olmadığının tefsirine 3/10 ve asker olan mebusların vaziyeti hukukiyelerinin tesbitine dair İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkereleri (3/43) ve Müdafaa-i Milliye Encümeni mazbatası

REİS — Türkiye Büyük Millet Meclisine âza intihabedilen ve edilecek olan bilûmum mensubini askeriyyenin tâbi olacakları şerait hakkındaki İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresine dair Müdafaa-i Milliye Encümeni mazbatası gelmiştir. Müsaade buyurulursa ruznamei müzakereye itihal edelim. (Hay hay sadaları) Ruznamei müzakereye alınmasını kabul buyuranlar lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

3. — İstanbul Mebusu Hamdullah Subhi Bey ve rüfekasının, Ankara'da bir Şehremaneti teşkilüne dair teklifi kanunisinin şayanı müzakere olduğuna dair Lâyiha Encümeni mazbatası (2/109)

REİS — Taallûku itibariyle Dahiliye Encümenine havale ediyoruz.

4. — Aydın Mebusu İzzeddin Paşanın, Şekaveti tahakkuk edenlerin aile ve taallûkatının âhar mahallere nakli, hanelerinin ihrak ve emvali gayrimenkulelerinin zaptı ve yataklık edenler hakkında kanun teklifi (2/134) ve Men'i şekavet kanunu lâyihası ve Lâyiha Encümeni mazbatası (1/5) (Adliye Encümenine)

5. — Lâzistan Mebusu sabıka Osman Beyin memurini Dahiliyenin sureti azil ve nasbı hakkında teklifi kanunisinin şayanı müzakere olduğuna dair Lâyiha Encümeni mazbatası (2/166) (Dahiliye Encümenine)

6. — Ardahan Mebusu sabıka Server Beyin petrol imtiyazının sureti itası hakkında teklifi kanunisinin şayanı müzakere olduğuna dair Lâyiha Encümeni mazbatası (2/123) (İktisat Encümenine)

RASİH Ef. (Antalya) — Ardahan Mebusu Server Bey var mı? (Geçen Meclisten sesleri.)

7. — Kângırı Mebusu Talât Bey ve rüfekasının Turuku umumiye ve hususiyenin tarzı inşası hakkında teklifi kanunisinin şayanı müzakere olduğuna dair Lâyiha Encümeni mazbatası (2/125) (Nafıa Encümenine)

8. — Ardahan Mebusu sabıka Server Beyin Maden ocakları ihracatının tesbitine dair teklifi kanunisinin keza şayanı müzakere görüldüğüne dair Lâyiha Encümeninin mazbatası (2/124) (İktisat Encümenine)

RECEB B. (Kütahya) — Geçen Meclisten müdevver evrakın bu Mecliste tetkiki bir şekilde dolayı idi. Yoksa, sabık mebusları, lâhik mebuslar gibi yine falan yer mebusu diye telâffuz etmek mevcut vaziyetin teamülünü kabul etmemektir; bunu telâffuzda tashih ederek ya (Mebusu sabık) diye zikredilmeli veyahut doğrudan doğruya isim zikretmiyerek yalnız encümen mazbatasının ifadesiyle iktifa edilmeli ki, iltibas olmasın efendim.

REİS — «sabık» kaydını ilâve ederiz efendim.

9. — *Muş Mebusu (sabık) Mahmud Said Bey ve rüfekasının idam kararlarına dair teklifi kanunisinin şayanı müzakere olduğuna dair Lâ-yiha Encümeni mazbatası (2/132) (Adliye Encümenine)*

10. — *Bursa Mebusu sabıkı Operatör Emin Beyin; Şûrayı Devlet teşkilâtının icrasına dair teklifi kanunisi ve Lâ-yiha Encümeni mazbatası (2/126) (Dahiliye Encümenine)*

11. — *Kütahya Mebusu (sabık) Cemil Beyin Bahriye Vekâleti ihdasına dair teklifi kanunisi ve Lâ-yiha Encümeni mazbatası (2/118) (Müdafaai Milliye Encümenine)*

12. — *Canik Mebusu (sabık) Şükrü Beyin, Nafia Vekâletiyle Çester arasında münakit mukavelenamei müzeyyeleninin üçüncü maddesindeki vazâifin Ziraat Bankasınca ifasına dair olan teklifi kanuninin şayanı müzakere olduğuna dair Lâ-yiha Encümeni mazbatası (2/116) (Nafia ve Muvazenei Maliye encümenlerine)*

13. — *Kütahya Mebusu (sabık) Cemil Beyin, maası altı yüz kuruştan fazla olan belediye rüesasının ticaretle işigali ve âşar iltizamı ile mütaahhitlikten memnuiyetine dair olan teklifi kanunisi ve Lâ-yiha Encümeni mazbatası (2/117) (Dahiliye Encümenine)*

14. — *Gaziânteb Mebusu (sabık) Yasin Beyin; evlâdı şüheda ile, fakrû zaruretleri tahakkuk eden talebe ve talibatın mekâtibi tâliyyeye meccanen kabulleri hakkındaki teklifi kanunisi, şayanı müzakere olduğuna dair Lâ-yiha Encümeni mazbatası (2/127) (Maarif ve Muvazenei Maliye encümenlerine)*

15. — *Karesi Mebusu (sabık) Âlim Efendi ile 111 refikinin, Van'da (Medresetüzzehra)*

namıyla bir darülmum inşa ve küşadı hakkındaki teklifin şayanı müzakere olduğuna dair Lâ-yiha Encümeni mazbatası (2/119) (Şer'îye ve Maarif encümenlerine)

16. — *Sivas Mebusu (sabık) Rauf Beyin, saltanatı şahsiyenin ilgasına müsadif Leylei velâleti Risaletpenahi olan 12 Rebiulevvel gününün îdi millî addi hakkında kanun teklifi ve Lâ-yiha Encümeni mazbatası (2/130)*

REİS — Eğer tensip buyurulursa ruznameye alahm. (Hay hay sesleri.)

RASİH Ef. (Antalya) — Zaten kabul edilmiştir, yalnız merasim kalmıştır. (Kabul edildi sesleri.)

REİS — Ruznameye alındı efendim.

17. — *Kütahya Mebusu (sabık) Cemil Beyin, müfettişlerin ikamet yevmiyelerine dair teklifi kanunisinin şayanı müzakere olduğuna dair Lâ-yiha Encümeni mazbatası (2/121) (Dahiliye, Kavanin ve Muvazenei Maliye encümenlerine)*

18. — *Kayseri Mebusu Ahmed Hilmi ve Sabit beylerin; Dördüncü Fırka Kumandanı Merhum Nâzım Beyin validesine hidematı vataniye tertibinden maaş tahsisi hakkında teklifi kanunisinin şayanı müzakere olduğuna dair Lâ-yiha Encümeni mazbatası (2/120) (Muvazenei Maliye Encümenine)*

19. — *Denizli Mebusu Yusuf Beyin, Komiserlikten müstafi Ahmed Hamdi Bey ailesine hidematı vataniye tertibinden maaş tahsisi hakkında teklifi kanunisinin şayanı müzakere görüldüğüne dair Lâ-yiha Encümeni mazbatası (2/128) (Muvazenei Maliye Encümenine)*

20. — *Bolu Mebusu Şükrü Beyin, Jandarma efradının tezyidi muhassetatı hakkında teklifi kanunisinin şayanı müzakere olunduğuna dair Lâ-yiha Encümeni mazbatası (2/129) (Dahiliye Encümenine)*

21. — *Aydın Mebusu (sabık) Esad Efendinin, istirdadolunan mahallerde henüz iştiifa edilmemiş vergilerin affedilmesi hakkında teklifi kanunisinin şayanı müzakere olduğuna dair Lâ-yiha Encümeni mazbatası (2/125) (Kavanin ve Muvazenei Maliye Encümenine)*

22. — *Kırşehir Mebusu sabıkı Sadık Bey ve rüfekasının, Çarşamba kasabasına muttasıl kör-*

ırmak bataklığının imlâsı için tahsisatı munzam-
ma itasına dair teklifi kanunisinin şayanı müza-
kere olduğuna dair Lâyiha Encümeni mazbatası
(2/122) (Nafia ve Muvazenei Maliye Encümen-
lerine)

23. — Belediye Rûsumu Kanununun yirmi
dördüncü maddesinin müphemiyetinin tefsirine
ait İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi ve
Kavanini Maliye Encümeni mazbatası (Dahiliye
Encümenine)

24. — Bozok Mebusu Ahmet Hamdi Beyin,
Affı umumî ve müecceliyeti askeriye hakkında
teklifi kanunisinin şayanı müzakere olunduğu-
na dair Lâyiha Encümeni mazbatası (2/58) (Ad-
liye ve Dahiliye encümenlerine)

25. — İçel Mebusu Mehmed Emin Bey ve rü-
fekasının hizmeti fâiliye ashabından maada baka-
ya ve asker firarilerinin affına dair teklifi kanu-
nisinin şayanı müzakere olduğuna dair Lâyiha
Encümeni mazbatası (2/133) (Müdafaai Millîye
Encümenine)

26. — Çorum Mebusu İsmail Kemal Beyin,
güveri âşarının, güveri ekilecek tarlaların dönü-
münden maktûan istifasına dair teklifi kanu-
nisinin şayanı müzakere olduğuna dair Lâyiha
Encümeni mazbatası (2/158) (Kavanin ve Muva-
zenei Maliye encümenlerine)

27. — Saruhan Mebusu Abidin Bey ve rüfe-
kasının, üzüm müstahsalâtına ve ispirotaların menî
ithaliyle sureti sarf ve istihlâkine dair teklifi ka-
nunisinin şayanı müzakere olduğuna dair Lâyi-
ha Encümeni mazbatası (2/159) (Kavanin ve Mu-
vazenei Maliye encümenlerine)

28. — Tekirdağ Mebusu Cemil Bey ve rüfeka-
sının, müskirat imaline ve müskiratın istimal ve
hariçten ithali memnuiyetine dair teklifi kanu-
nisinin şayanı müzakere olduğuna dair Lâyiha En-
cümeni mazbatası (2/56) (Kavanin ve Muvaze-
nei Maliye encümenlerine)

29. — Altun ve ufaklık para darbı hakkında
İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresine dair
Muvazenei Maliye Encümeni mazbatası (3/41)
(Kanunu Esasi Encümenine)

30. — Cidali millîye iştirak etmiyen veya
Türkiye'den ayrılan mahallerde muhtelif suret-
lerle kalan ve İstanbulca kayıtları terkî edilmiş
erkân, ümera ve zâbitan, memurin ve mensubîni

askeriyenin terkini kayıtları hakkında lâyihai
kanuniye ve Müdafaai Millîye Encümeni mazba-
tası) (1/2)

REİS — Tensip buyurulursa ruznameye ala-
lım. Ruznameye ithali kabul buyuruyor mu? (Ta-
biî sesleri) Ruznameye alındı.

VEHBİ B. (Karesi) — Ruzname ilân edilse
de neler girdiğini görsük.

REİS — Efendim matbaayı ihzar ettik. Ruz-
nameler badema tabolunup tevzi edilecektir.

31. — Zongulak Mebusu Tunali Hilmi Be-
yin, köy idaresine dair teklifi kanunisinin şa-
yanı müzakere olduğuna dair Lâyiha Encümeni
mazbatası (2/5) (Dahiliye Encümenine)

32. — Elcezire İstihlâl Mahkemesinin 41 nci
Alay Birinci Tabur Kumandanı Binbaşı Hasan
Lûtfi Efendiyi salâhiyet harici mahkûm ettiğine
dair İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi ve
Adliye Encümeni mazbatası (3/15)

REİS — Tensip buyurulursa bunu da ruzna-
meye alalım. (Muvafık sesleri) Ruznameye alın-
dı.

33. — Müdafaa cemiyetleri rüesa ve âzası ve
Kuvayi Millîye Kumandanlarıyla maiyetlerinin
affına dair olan lâyihai kanuniye hakkında Adliye
Encümeni mazbatası

REİS — Kabul buyurulursa bunu da ruzna-
meye alalım. (Muvafık sesleri) Ruznameye
alındı.

ALİ SÜRURİ Ef. (Karahisarı Şarki) —
Efendim müzakere edilecek evrakın ruznameye
alınması reye vaz'olunmaz. Yalnız yevmi müza-
kerede ihtilâf vâkı olursa o vakit reye vaz'olu-
nur. Reis doğrudan doğruya ruznameye alır, Mec-
lisin tensibine hacet yoktur. Yalnız yevmi mü-
zakere meselesinde reye vaz'olunmak vârittir.
(Gürültüler)

VEHBİ B. (Karesi) — Ali Süruri Efendinin
fikrine iştirak etmiyoruz. Meclis kendi ruzname-
sine hâkimdir.

REİS — Efendim Nizamname ahkâmı sarih-
tir.

ALİ SÜRURİ Ef. (Karahisarı Şarki) — Bir
kâğıt ruznameye alınır. Yevmi müzakeresi reye
vaz'olunmak suretiyle tâyin olunur. İsrar etti-
ğim nokta budur efendim.

34. — *Kambiyo ve nukudlar üzerine spekü-lâsyonun men'ine dair kanun lâyihası ve Adliye Encümeni mazbatası (1/14)*

REİS — Tensip buyurulursa ruznameye alalım. (Hay hay sesleri) Ruznameye alındı.

35. — *Telgraf ve telefon umurunun tensiki hakkında kanun lâyihası ve Posta ve Telgraf Encümeni mazbatası (1/118)*

REİS — Alâkası itibariyle Adliye ve Muvazenei Maliye encümenlerine tevdi ediyoruz. Alel-usul o encümenlerde de tetkikatı ikmal edilsin.

Takrirler

1. — *Urfa Mebusu Şeyh Saffet Efendinin Muvazenei umumiyeden maaş alanların evlâtlarından leylî talebe olanlarından yüzde yirmibeş tenzîlât icra edildiği misillü muvazenei hususiye memurları evlâtlarının da aynı muameleye tabi tutulmasına dair temenni takriri (4/21 müker- rer) (İcra Vekilleri Heyeti Riyasetine)*

2. — *Menteşe Mebusu Esad Efendinin, Garbi - Trakya'daki Yunan mezalimine bir nihajet verilmesine dair temenni takriri (4/21) (İcra Vekilleri Heyeti Riyasetine)*

(Okunsun sadaları)

REİS — Okuyalım efendim.

Riyaseti Celileye

Garbi - Trakya'dan alınan haberler pek feci ve olımdır. Yunan'ın devam etmekte olan mezalimi dolayısıyla Garbi - Trakya'daki kardeşlerimiz âkibetleri pek vahimdir. İskeçe'de Yunan Fevkalâde Divanı Harbince 29 Ağustos 1923 Çarşamba günü Trakya ihtilâlini tesri föhmetiyle :

İskeçe'de Bekir Sıdkı, Abdi efendiler, Menlikli Raif Bey, Dr. Nazif, Asım, Reşid beyler, Eşraftan Hilmi Hoca, Pomak Şükrü Efendi, Pomak Reşid, Basmaçî Hâbil, Muallim İbrahim, eşraftan Hacı Eşref, keresteci Hacı Osman, Müftüzade Şemseddin, Abdürrahim, Osman efendilerden mürekkep onbeş zat idam.

Şerif Emin Ağa, elbiseci Hüseyin Hüsnü, Ağâh Bey, Tahir Efendi, Dramalı Mehmed Bey, Ayazzadelerden Rahim Ziya Bey, Abdürrahimzâde Rıza, Hafız Ali Galib efendiler, Tayyar Bey, Hacı Yusufzade Abdülhalim efendi, Kartalzade Hüseyin Hüsnü, Hafız Mehmed Ali, Tesbihçizâde Mehmed efendiler, Arif Efendizade Raif Efen-

di, Hacı İbrahim Efendi, Arab Hüseyin Efendi, İmam Hüseyin Efendi, Mehmed Fehmi Bey, Ferhad İdris Efendi, Sirozlu Hacı Mehmed Efendi, İbrahim Efendi, Servili Hilmi Efendi, Mehmed, İsmail efendiler, Hüseyin Bey, Ferruh Efendi, Receb efendilerden mürekkep yirmi sekiz zat da onar sene kürek cezasına mahkûm oluyor. Bu zevat şehirlerden getirilen, mahkemeden geçmek suretiyle gûya cezadide olanlardır. Köylerde yağma ve imha son derecede hükümferma oluyor.

Hidematı vataniyesine medyunu şükran olduğumuz Hariciye Vekâleti Celilesinin Garbi - Trakya hakkında halâskâr vaziyet ve harekette bulunmasını göz yaşarımla istirham eylerim efendim.

10 Eylül 1339
Menteşe Mebusu
Esad

(Lânet olsun sesleri)

ESAD Ef. (Menteşe) — Müslümanlar! Buna bir çareyi âcil bulalım. Bundan Meclis mesuldür.

İZZET ULVİ B. (Afyon Karahisar) — Bu mezalimi durdurmak için mukabele bilmisil yapmalıyız. Başka çare yoktur. Hükümet protesto etmişdi. Müessir bir surette tekrar protesto etsin. Aynı zamanda da mukabele edelim.

ESAD Ef. (Menteşe) — Efendim mazlumlara dair birkaç söz söylemekliğime müsaade etmez misiniz?

REİS — Müsaade buyurun, efendim, takririnizi İcra Vekilleri Heyeti Riyasetine gönderiyorsunuz.

İZZET ULVİ B. (Afyon Karahisar) — Efendim, ikinci protesto katî bir protesto olmalıdır.

TUNALI HİLMİ B. (Zonguldak) — Efendim istirham ederiz. Bu takrir üzerine Hariciye Vekili buraya gelsin ve burada malûmat versin. Ne gibi müessir muamele yapıyorsa izahat versin.

ESAD Ef. (Menteşe) — Efendim mazlumlara dair iki kelime söylemekliğime müsaade buyurulmıyacak mı?

REİS — İcra Vekilleri Riyasetinden gelecek cevap üzerine neticeyi Heyeti Muhteremenize arz ederiz. O vakit müzakere olunur.

ESAD Ef. (Menteşe) — Mazlumlar hakkında bana hakkı kelâm vermiyorsunuz. O halde mesuliyeti size veriyorum.

3. — *İzmir Mebusu Dr. Tevfik Rüşdü Beyin, darüleytamlar tahsisatı hakkındaki Muvazenei Maliye Encümeni mazbatasında sebkededen (Mukadde-ma) kelimesini mezkûr encümenin tavzih etmesi hakkında tavriri (4/22). (Muvazenei Maliye Encümenine)*

4. — *Ertuğrul Mebusu Halil Beyin, Sögüt kasabasında câri Ferhad Paşa deresi mecrasının taminine dair tavriri (4/22 mükerrer) (Şer'îye ve Evkaf Vekâletine)*

Muhtelif evrak

1. — *Sulh muahedesinin tasdikı münasebetiyle Beyrut'ta âyandan Ahmed Mümtaz ve rüfekâsı imzalı tebriki mutazammın bir telgrafname*

REİS — Divanı Riyasetçe münasip cevap yazılır. (Hangi âyan, sesleri)

RECEB B. (Kütahya) — Efendim bu telgrafnamenin altındaki imzada (sâbık) tâbiri var mıdır?

REİS — Yoktur.

RECEB B. (Kütahya) — O halde kendisine iade ederiz. Kendisini hâlâ âyandan addeden ve bu sıfat ile telgraf yazan bir zata katıyen cevap verilemez. Hattâ bunu Mecliste bile okumak lâzımgelmez. Kendisini âyandan addedenlere ve bu imza ile telgraf çekenlere cevap vermekten Meclis katıyen müstağnidir. (Çok doğru sesleri)

RASİH EF. (Antalya) — Hattâ mülga âyan bile denilemez.

ALİ SAİB B. (Kozan) — Efendim, mesele yanlış anlaşılıyor. Beyrut'ta eşrafa, âyan derler. Yoksa onlar sâbık Meclisi Âyana mensup değildirler.

REİS — Mesele tavazzuh etmiştir. Divanı Riyasetçe münasip cevap yazılacaktır efendim.

2. — *Söke'nin kurtuluş günü münasebetiyle mahallî müftülüğü ve saireden mevрут telgrafname*

REİS — Münasip görürseniz Divanı Riyasetten münasip bir cevap yazılır. (Münasip sesleri)

3. — *İzmir'in kurtuluş günü münasebetiyle yapılan ihtifale dair Ali Fuad Paşadan mevрут telgraf*

REİS — Efendim İzmir'in kurtuluş günü münasebetiyle yapılan ihtifalâta iştirak etmek

üzere Heyeti Muhteremeniz tarafından Ali Fuad Paşa Hazretlerinin Riyaseti altında bir heyet gönderilmişti. Bu bapta Ali Fuad Paşa Hazretlerinden bir telgraf gelmiştir. Müsaade buyurursanız okuyalım. (Okunsun, sesleri)

T. B. M. Meclisi Riyaseti Celilesine

Güzel İzmir'imizin kurtuluş bayramı çok parlak ve heyecanlı tezahürlerle tesidedilmiş ve bu mesut günde Meclisi Âliniz namına hazır bulunmakla mübahi olan Heyeti Mahsusa bütün sınıf halk ile memurin ve heyeti askeriye tarafından pek kıymetli merbutiyet ve muhabbetle karşılanmıştır. İzmirililerin bu münasebetle Meclisi Âliniz ve Muhterem Reisisimiz hakkında izhar ettikleri şükran ve merbutiyet hislerinin cidden pek kalbî ve samimî olduğunu maalehtiram arz eylerim efendim.

10.9.1339

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Reisisanisi
Ali Fuad

4. — *İzmir'in kurtuluş günü münasebetiyle Belediye Riyasetinden mevрут telgraf*

REİS — Efendim keza İzmir Belediye Riyasetinden bir telgraf gelmiştir. Bunu da okuyalım :

Ankara'da Büyük Millet Meclisi Riyaseti
Celilesine

Meveudiyetiyle meveudiyetimizi kurtaran Büyük Millet Meclisimizin Heyeti Muhteremesini aralarında gören ve kurtuluş bayramını yapan İzmir'imiz ve İzmirililer derin minnet ve şükran içinde halâskârı âlilerini hürmetle selâmlar ve açılan sulh yolunda yine Meclisi Âlilerini en büyük rehakâr bilir.

İzmir Belediye Reisi
Şükrü Kaya

TUNALI HİLMİ B. (Zonguldak) — Efendim hakiki halâskâr, evvelemirde Cenabı Hak'tır. Badehu ulu gaziler, badehu ulu şehitlerdir. Onları takdisen ve tebcilen ayağa kalkalım ve birer fâtiha okuyalım.

ALİ RIZA B. (İstanbul) — Hilmi Beyin teklifini reye koyunuz. (Reye sesleri)

REİS — Hilmi Beyin teklifini kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

RECEB B. (Kütahya) — Reis Beyefendi söz istiyorum.

REİS — Buyurun.

RECEB B. (Kütahya). — Efendim benzeniz Şükrü Kaya Bey arkadaşımızı Mentese Mebusu olarak biliyorum. Aynı imza ile bize İzmir Belediye Reisi olarak telgrafı geliyor. Malûmuâliniz hem Meclis âzalığı, hem belediye riyaseti olamaz. Meclisi Âli âzalığı hiçbir zaman memuriyetle kabili telif değildir. Nisabı Müzakere Kanununda bu bapta sarahati katiye vardır. Şükrü Kaya Bey arkadaşımız mebus intihab olunmazdan evvel İzmir Belediye Reisi idi. Eğer halen kendisini İzmir Belediye Reisi addediyorsa aynı zamanda Meclisimiz âzasından olamaz. Kendisi Mentese mebusudur. Mentese Mebusluğundan istifa etmiş olması lâzımdır. Bunu Makamı Riyaset kendisine ihtar etsin.

REİS — Efendim Makamı Riyaset bu hususu nazarı itibara aldı ve İzmir'e telgraf yazdı. Bu suretle mesele hallolunmuştur.

15. — *İstihsal ettikleri mezuniyetleri bir hafta zarfında istimal etmiyen âzayı kiramın mezuniyetlerinin iptali hakkında Büyük Millet Meclisi Reisvekilliği tezkeresi*

REİS — Efendim mezuniyet almış olan arkadaşlarımız hakkında Divanı Riyasetin bir tezkeresi vardır. Müsaadenizle okuyalım.

Heyeti Umumiyyeye

Her hangi sebep ve suretle olursa olsun Heyeti Umumiyyeden istihsal ettikleri mezuniyetleri Heyeti Umumiye kararı lâhik olduğu tarihten itibaren bir hafta zarfında istimal etmiyen âzayı kiramın mezuniyetlerinin ve tezkerelerinin iptali Divanı Riyasetin 11. 9. 1339 tarihli Dördüncü İçtimanda tensibedilmiş olmakla Heyeti Umumiyyenin nazarı tasvibine arz olunur efendim.

11 . 9 . 1339

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Birinci Reisvekili
Mehmed Sabri

(Bir hafta çok azdır sesleri)

REİS — Müsaade buyurunuz efendim. Malûmu ihşanımız arkadaşlarımızdan ekserisinin pek müstacel işleri oluyor. Halbuki müzakerenin de-

vamı için muayyen olan hadden aşağı, arkadaşlar izne tabi olamıyor. Bâzı arkadaşlarımız mezuniyet aldıkları halde istimal etmiyorlar. Onlar mezun göründükleri için Divan başka arkadaşlara mezuniyet veremiyor. Binaenaleyh; Divanı Riyaset bu gibi mezuniyet almış olan arkadaşların nihayet bir hafta zarfında mezuniyetlerini istimal etmeleri lüzumunu ve bir hafta zarfında mezuniyetlerini istimal etmiyenlerin mezuniyetlerinin ve tezkerelerinin iptalini kararlaştırmıştır. (Gürültüler) (Bir hafta azdır sesleri)

Efendim Divanı Riyasetin bu tezkeresini kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

2. — *Mebuslardan bâzularına mezuniyet verilmesine dair Divanı Riyaset kararı*

Heyeti Umumiyyeye

Ahvali sıbhiye ve mâzereti mesrualarına binaen âtîde isimleri muharrer zevata isimleri hizasında muharrer miktarda mezuniyet itası Divanı Riyasetin 11. 9. 1339 tarihli Dördüncü İçtimanda tensibedilmekle Heyeti Umumiyyenin nazarı tasvibine arz olunur efendim.

11 . 9 . 1339

T. B. M. Meclisi
Birinci Reisvekili
Mehmed Sabri

İhsan Hâmid Bey (Ergani) birbuçuk ay tabip raporuna müsteniden,

Niyazi Bey (Mersin) birbuçuk ay,

Mehmed Kemal Bey (Adana) bir ay,

Şefik Bey (Trabzon) bir ay,

Kılıç Ali Bey (Gaziantep) birbuçuk ay,

İhsan Bey (Cebelibereket) birbuçuk ay,

Ali Rıza Bey (Kırşehir) yirmi gün,

REİS — Efendim, Divanın bu kararını reyi âlinize vaz'ediyorum. Divanı Riyasetten gelmiş olan bu tezkerede mezuniyet verilmiş olan arkadaşların mezuniyetini kabul edenler.

NEBİZADE HAMDİ B. (Trabzon) — Ayı ayrı reye vaz'ediniz, usulümüz böyledir.

REİS — Tekrarlamaya hacet yoktur, zannedirim. Fakat madem ki, istiyorsunuz ayrı ayrı reye koyayım.

İhsan Hamdi Bey (Ergani) nin birbuçuk ay mezuniyetini kabul edenler, lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Niyazi Bey (Mersin) in bir buçuk ay mezuniyetini kabul edenler, lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Mehmed Kemal Bey (Adana) nın bir ay mezuniyetini kabul edenler, lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Şefik Bey (Trabzon) un bir ay mezuniyetini kabul edenler, lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Kılıç Ali Bey (Gaziantep) in birbuçuk ay mezuniyetini kabul edenler, lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

İhsan Bey (Cebelibereket) in birbuçuk ay mezuniyetini kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Ali Rıza B. (Kırşehir) in yirmi gün mezuniyetini kabul edenler, lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

REİS — Efendim, ruznamei müzakeratımızda posta lâyihei kanunitesi vardır. Eğer tensip buyurursanız on beş dakika teneffüs edelim. (Muvafık sesleri) Onbeş dakika teneffüs etmek üzere Celseyi tatil ediyorum.

Hitamı Celse; saat: 2,45

İKİNCİ CELSE

Bed'i müzakerat; saat: 3,15

REİS — İkinci Reisvekili İsmet Beyefendi

KÂTIPLER: Ruşen Eşref Bey (Karahisarı Sahib), Mahmud Bey (Siird)

4. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Posta kanunu lâyihası ve Posta ve Telgraf Encümeni mazbatası*

REİS — Celseyi açıyorum. Ruznamede Posta kanunu lâyihası vardır, müzakeresine devam edeceğiz. Posta kanunu lâyihasının onikinci maddesi, Ruşen Beyin kabul edilen tavrı ile tadil edilip evvelce tâyını esami suretiyle reyî âlilerine vaz'edilmiş, fakat nisabı müzakere hâsil olmadığından celsei âtiyede yeniden rey'e vaz'edilmek üzere ruznameye alınmıştı. On ikinci maddeyi tekrar reyî âlilerine vaz'edeceğim. Fakat bu maddeye mütaallik olmak üzere Trabzon Mebusu Nebizade Hamdi Bey ve rüfekasının bir tavrı vardır. Bu maddeye bir fıkra ilâvesini teklif ediyorlar.

İZZET ULVİ B. (Karahisarı Sahib) — Benzenizin de bir tavrım var.

REİS — Tavrı okuyacağım.

Riyaseti Celileye

Fıkrai âtiyenin 12 nci maddeye zeylolarak ilâvesini teklif ediyoruz.

Fıkra: (Evrakı matbuadan mektep kitaplarıyla cüzlerinden dahi istisnaen beher elli gram ve küsurundan bir kuruş istifa olunur.

Trabzon	Kângırı
Nebizade Hamdi	Talât
Ankara	Karahisarı Şarki
İhsan	İsmail
Konya	Kırşehir
Naim Hâzım	Mahbub
İsparta	Bolu
Hafız İbrahim	Şükrü
Ardahan	Mardin
Talât	Yakup Kadri
İstanbul	Karahisarı Şarki
Hamdullah Subhi	Mehmed Emin
İsparta	Antalya
Hüseyin Hüsnü	Rasih
Zonguldak	Zonguldak
Halil	Tunalı Hilmi
Aydın	Giresun
Mazhar	Hakkı Tarık

REİS — Malûmuâliniz onikinci maddenin müzakeresi hitam bulduğu için bugün müzake-

re açılmamıştır. Altıncı maddenin kabulünden sonra vukubulan teklifleri zeylolarak ilâve etmek üzere, encümenler istemiş ve altıncı maddeye zeylolarak ilâve etmiştir. Nebizade Hamdi Bey okuduğumuz fıkranın onikinci maddeye zeylolarak ilâvesini teklif ediyorlar. Bu takriri Posta ve Telgraf Encümeniyle Muvazenei Maliye encümenlerine tevdi ediyoruz, geldiği zaman müzakere edeceğiz. Bu onikinci maddeyi yoklama suretiyle tâyini esami ile reyî âlilerine vaz'ediyorum. (Zeyil geldikten sonra sesleri)

FERİDUN FİKRİ B. (Dersim) — Bu zeyil aynı maddeye taallûk ediyor. Binaenaleyh bir an evvel onun müzakere ve intacı lâzımdır.

REİS — Nizamname gayet sarihtir. Nisab-olmadığı zaman içtima mütaakıp de bir mesele tâyini esami ile tekrar reye vaz'edilir, binaenaleyh onikinci maddeyi bugünkü celsede reye vaz'etmeye mecburuz. Bu madde Posta ve Muvazenei Maliye encümenlerinden gelir ve zaten encümenlerce Ruşen Eşref Beyin takriri kabul edilmişti. Encümene gitmesi şekli, tesbit etmekten ibarettir, onikinci maddenin talikine bir sebep yoktur.

RUŞEN EŞREF B. (Karahisarı Sahib) — Doğrudur.

İZZET ULVİ B. (Karahisarı Sahib) — Bendenizin de bir takrimim vardır. O da bununla birleştirilsin.

REİS — Birleştiriyoruz efendim.

MAZHAR MÜFİD B. (Denizli) — Efendim mütalâatınız çok doğrudur. Fakat onikinci madde reddedilirse zeyil kalmaz. Şimdi buyduğunuz zeyli encümenlere havale edelim. Fakat onikinci madde kabul edilmezse nasıl olur?

REİS — Efendim, müsaade buyurunuz. Geçen celse neticesinde istihsali ârada kabul nisabı mevcuttur. Nisabı müzakere mevcut değildir. Bugün yalnız nisabın istihsali için tekrar reye vaz'ediyoruz. Hattâ âranın neticesi nasıl olursa olsun kabul edilmiş olduğunu tebliğ etmek mecburiyetindeyiz.

RECEB B. (Kütahya) — Yoklamaya lüzum yoktur, vakit zâyî etmiyelim.

REİS — Rica ederim. Yoklama keyfiyetini zabıt kaydetmiştir. Bu külfeti ihtiyar buyuru-

nuz. Tâyini esami ile reye vaz'ediyorum. Kabul edenler beyaz, etmeyenler kırmızı rey istimal buyursun. (Reyler toplandı) İstihsali âra hitam bulmuştur. Neticeyi tasnife kadar onsekizinci maddenin müzakeresine geçiyoruz.

Efendim on sekizinci madde nazarı mütalâaya alınan takrirlerle beraber Muvazenei Maliye Encümenine gönderilmişti. Şimdi Muvazenei Maliye Encümeninin tadil ettiği şekil okunacaktır.

Onsekizinci maddenin şekli muadeli :

MADDE 18. — Her bir kıymeti mukaddereli mektuptan peşin olarak ;

Evvelâ : Mekâtip ücreti âdiyesi,

Saniyen : Taahhüt ücreti maktuası,

Salisen : Kıymeti mukadderesinin üçyüz kuruşuna kadar üç ve ondan fazlası için beher yüz kuruş ve küsurundan bir kuruş ücreti teminiye alınır. Tekrar sevk veya mahreçlerine iade olunan kıymeti mukaddereli mekâtipten yalnız ücreti teminiye istifa olunur.

REİS — Efendim Muvazenei Maliye Encümeninin teklif ettiği şekli muaddel hakkında söz istiyen var mı? Söz istiyen yok, binaenaleyh Muvazenei Maliye Encümeninin muaddel onsekizinci maddesini reyî âlinize vaz'ediyorum. Aynen şekli muaddeli kabul buyuranlar lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir. Yirmibirinci maddenin müzakeresine başlıyoruz.

MADDE 21. — Mürsillerden peşin istifa olunmak üzere posta paketleri ücreti berveçhî âtidir :

Evvelâ vesaiti nakliyesi vapur veya şimendifer olan paketler :

1. a) Bir deniz sahilinde veya bir kol şimendifer üzerinde vâkı postaneler arasında teati olunacak paketler için beher beş kilo veya kesrinden 20 kuruş

b) İki deniz sahilinde veya iki kol şimendifer üzerinde vâkı postaneler arasında teati olunacak paketler için beher beş kilo veya kesrinden 30 kuruş

c) Bir deniz sahiliyle bir kol şimendifer üzerinde vâkı postaneler arasında teati olunacak paketler için beher beş kilo veya kesrinden 30 kuruş.

d) İki deniz sahiliyle iki şimendifer üzerinde vâkı postaneler arasında teati olunacak paketler için beher beş kilo veya kesrinden 30 kuruş.

2. a) Karadeniz ve Akdeniz bir mıntaka teşkil eder. «Marmara ancak kendi savahilindeki postaneler arasındaki nakliyat için bir deniz addolunup Karadeniz veya Akdeniz savahilindeki postanelerle olacak nakliyat için ayrıca bir deniz itibar edilmez.»

b) İki koldan fazla demiryol kolu iki kol addolunur.

c) Sahilden veya demiryolu istasyonundan on kilometre dâhilde bulunan mevaki sahilde veya demiryolu güzergâhında addolunur.

d) Berveçhi âti hudut birer kol demiryolu ad ve itibar olunur :

İstanbul - Edirne arası (Alpullu - Kırkkilise şubesi dâhil olduğu halde)

Haydarpaşa - Konya arası (Adapazarı - Arifiye; Eskişehir - Ankara; Alayund - Kütahya şubeleri dâhil olduğu halde)

Konya - Meydanekbez arası (Mersin ve Yenice ve Payas Şubesi dâhil olduğu halde)

Meydanekbez - Nusaybin arası; İzmir - Karahisar arası (Manisa - Bandırma şubesi dâhil olduğu halde)

İzmir - Eğridir arası (Torbalı, Bandırma, Ödemiş, Tire, Reşadiye, Söke, Sultanhisar, Denizli, Sütlaç, Çivril şubeleri dâhil olduğu halde)

Erzurum - Sarıkamış - Kızılçakçak arası,
Bursa - Mudanya arası

Memlekette bilâhara inşa olunacak demiryollarının her bir kolu posta şebekesine nazaran posta idaresince tâyin olunur.

Sâniyen : Vesaiti nakliyesi sürücü postalarından ibaret olan posta paketleri :

Bir liva dâhilindeki merakiz arasında teati olunacak paketler için beher kilo veya kesrinden 10 kuruş.

Salisen : Vesaiti nakliyesi demiryolu, vapur ve sürücüden ibaret olan posta paketleri :

a) Ne mevridi ve ne de mahreci sahilde veya demiryolu güzergâhında olmıyan iki mevki arasında teati olunacak paketler şimendifer veya vapurla nakliyattan istifade dahi etse yine mevrit ve mahrecinin vaziyetine nazaran sâniyen fıkrasında gösterilen ücrete tâbidir.

b) Mevrit veya mahreçten biri sahilde veya şimendifer güzergâhında bulunup nakliyatında şimendifer veya vapurdan istifade eden posta paketleri için güzergâha nazaran şimendifer ve deniz ücretleriyle kara ücretinin mecmuu bilhesap istifa olunur.

Kıymetli posta paketlerinden beherinin bin kuruş veya kesrinden siyyanen on kuruş ücreti teminiye alınacaktır.

MUHTAR B. (Trabzon) — Bursa Mudanya'dan sonra kerre içerisinde (İstanbul - Mudanya - Bursa bir kol addolunur) diye ilâve edilmişti. Basılmamıştır. Sonra sâniyen fıkrası için bir takririmiz var; çünkü pek yanlış basılmıştır.

REİS — Encümen namına mı söylüyor sunuz?

MUHTAR B. (Trabzon) — Evet encümen namınadır.

REİS — Bu okuduğumuz şekil Muvazenei Maliye Encümeninin bittetik tadil ederek tekliif ettiği şekildir. Binaenaleyh fıkra bittabi müzakerat hitamında ayrı ayrı reye vaz'edeceğim. Tadilat hakkında izahat istiyen var mı? Varsa Muvazenei Maliye Encümeni izahat versin.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Evvelen posta memurlarına izah etsinler ki, iyi anlasınlar.

SABRİ B. (Saruhan) — Posta Encümenince Muvazenei Maliye Encümeninin taadilatı aynen kabul ediliyor.

REİS — Efendim Muvazenei Maliye Encümeninden tadilat hakkında izahat talep buyruluyor mu? (Hayır sesleri)

MUHTAR B. (Trabzon) — Reis Bey! Encümen «şimendifer» tâbirlerini «demiryolu» şeklinde tadil etmişti. Bu maddenin yarısı tadil olunmuş, yarısı olmamış; tashih edilsin.

REİS — Fıkra fıkra reye vaz'edelim. Fıkralar okundukça tashih edelim.

ALİ CENANİ B. (Gaziantep) — Efendim, lâyhâi kanuniyede madde gayet kısa ve karışık yazılmıştır. Biz de tashihat yaptık. Bâzıları biraz fâhiş gösterilmiş. Encümeniniz; her ne kadar mufassal oluyorsa da ayrıca nizamname de sarahat yapılmak iktiza ettiğinden kanunun metnine fazla sarahat ve vuzuh koydu. Muayyen noktalar arasında alınacak fiyatı tesbit etti ve bunlar için mütedil fiyatlar gösterdi. Bina-

enaleyh bendenizden ayrıca bir izahat talebedilirse vereyim. Fakat bunlar hakkında fazla izahata lüzum görmüyorum. Çünkü madde gayet sarîh yazılmış. Eğer tadil teklif eden olursa onun üzerine mütalâamızı beyan ederiz.

VEHÎ Ef. (Karesi) — Efendim bir şey soracağım. İzmir - Karahisar (Manisa - Bandırma şubesi dâhil olduğu halde) İzmir - Eğridir (Torbalı, Bandırma, Ödemiş - Tire.. ilâh..) deniyor. Bandırma acaba iki tane mi?

ALİ CENANİ B. (Gazianteb) — Bayındır o, Muhtar Bey tarafından tashih ettirilmiş tir.

TUNALI HİLMİ B. (Zonguldak) — Halk hâkimiyetinin ilânı üzerine evveleminde Maliyeye hâkimiyet, Maliyeye müsavat temin edilmelidir. Arkadaşlar istibdat devrinden hatırlıyorum ki tâ İskodra'dan bir mektup Basra'ya kadar yirmi paraya giderdi. Çünkü vapurla giderdi veyahut İstanbul'dan Edirne'ye giden bir mektup yine yirmi paraya giderdi. Çünkü şimendifer vardır. Vapurlar işliyen sahil ahali ile şimendifer işliyen dâhil ahali bu sühulet ve mesudiyete mazhardır. Çünkü vesaiti nakliyece her halde kendilerini bahtiyarlık karşısında buluyorlar. Fakat zavallı o hücre yerler, imardan, gözden ve gönülden irak yerlerdeki o biçarelerden o vakitler mektup ücreti olarak kırk para alınıyordu. Halbuki bence onların bu betbahtlıklarına, bu mahrumiyetlerine karşı belki aksine yapılmak, yani sahiller ve şimendifer bulunan mahaller için kırk para alınmak ve diğer yerler için de yirmişer para alınmak lâzımgeliyordu. Maalesf istibdat devrinden beri sürüklenip gelen ve bugün Meclise arz edilen bir lâyhada bile onun izlerini görüyorum. (Allah Allah, sesleri) İstanbul'a gidip geliyorum. Söyle Bilecik tarafından geçerken üzerinde kaymakta olduğumuz demiryolunun altında giden bir yol; diğer tarafta alelâde bir araba yolu, daha öte tarafta bir keçi yolu bulunuyordu. Bugün arkadaşlar kolipostallar için yirmi kuruş olmak üzere ücret takdir ediyoruz. Lâkin buradan ayrılırsanız, şöyle Haymana ve daha içeriyeye doğru giderseniz, demiryolu ve araba yolundan vazgeçtik zavallı kağnıların bile geçeceği yolları bulunmayan o zavallı hücre köylerden bugün kolipostal ücreti olarak on kuruş alıyoruz. Bu mudur, Maarife olacak hizmetimiz? (Maarifile ne alâkası var? Sesleri)

Evet efendiler Kolipostaları ben ekseriyetle kitap olarak kabul ediyorum. Eğer iktisadi olarak düşünürseniz beis yok. Evet geçenlerde söylediğim gibi, kolipostal, günde milyonlar kazanan bir tüccarın ilân varakaları zannediyorum. Yahut o tüccarın nümune çıkınları olarak kabul ediyorum. Varsın o tüccar milyonlar kazansın. Tek onun ticareti, variyeti sayesinde memlekete zenginlik serpinsin. Lâkin biz vesaiti nakliye, bilhassa resmî vesaiti nakliye postayı bu gibi birtakım sınıflara tefrik ederek hem de maatteessüf betbaht yerleri mahrum edeceğine başka zihniyetle bu projeyi kabul edersek zannediyorum bu iş Meclisi Âlinin şerefiyle mütenasibolmaz. (Gürültüler) Arkadaşlar Posta Dairesi demek bir kumpanya demektir. Şimdi faraza Çankaya ve Etlük taraflarına doğru birer tramvay kolu uzatan bir kumpanya, Etlük tarafına da, Çankaya tarafına da yevmiye biter kuruş sarf ediyor. Lâkin Çankaya taafından on bin kuruş ve Etlük tarafından beş yüz kuruş alıyor. Yani buradan beş yüz kuruş zarar ediyor. Fakat akşam hesabına baktığımız zaman yine kârı, iki bin kuruş tenzil edildikten sonra, sekiz bin beş yüz kuruştur. Demek oluyor ki, Çankaya'ya işliyecek olana çok müşteri ve diğer tarafa işliyecek olana az müşteri vardır. Bundan dolayı Çankaya'nın ücretini fazla, diğer tarafın ücretini noksan yapmak zannıma doğru değildir. Çünkü burasının nüfusu daha ziyade ve bhusus Çankaya oraya nisbetle daha müterakkidir. Ahali kesretli olduğu gibi ahalisinin refahı dahi fazladır. Ve nüfusunun kesreti ise burasının terakkisine hâdimdir. Binaenaleyh, ben Etlük tarafının ücretini yükseltmeye değil, bilâkis Etlük tarafını daha ziyade terakki ettirmeye uğraşırım. Binaenaleyh, Çankaya tarafına on para alırsa yirmi para almam ki, diğer taraf şenlensin. Şu halde arkadaşlar istirham ediyorum, eğer encümen, şu verdiğim izahat neticesinde müsavaterverlik gibi bir hisle mütehassis olmayarak bu maddeyi tadil veya istirdadetmiyecek olursa, Heyeti Celileden rica ederim, bu teklifi lütfen encümene iade buyurunuz! Encümen bu kadar çok uzun olan bu maddeyi muhtasar bir hale koysun. Yani eğer beş kiloda yirmi, otuz kuruş almak az ise onu elliye iblâğ etsin ve her yer alesseyiye elli kuruş olsun.

SABRİ B. (Saruhan) — Efendiler, malûmu

İhsanınız posta tarifeleri bâzı ahkâm ve şeraiti kanuniye tahtında yazılmıştır. Bu ahkâm ve şerait bazan şairane olan ve zâhiren güzel görünen hissiyata tetabuk edemez. Fakat bunun mesuliyeti o düstur ve kavanini iktisadiye ve idariyeye tâbi olanlarda değil; maatteessüf muhittadır.

Efendiler, her iki tarife tetkik edilirse birinci tarifede tenzilât yapılmış olduğu görülür. Bu tenzilât memleketin çok lehine olduğu gibi idarenin de şüphesiz aleyhinedir. Fakat Muvazenei Maliye Encümeni memleketin ahvalini nazarı itibara almış ve bu tenzilâtı yapmıştır. Bizim de bu tenzilâta muvafakat ettiğimizi arz etmiştim. Buyuruluyor ki, memleketin her tarafı müsavata tâbi olsun. Müsavat demek tahmil olunan mukabil vazifeyi ifa etmek demektir. Eğer müsavata mantığıye nazarı itibara alınacak olursa idareye tahmil edilen külfetin mukabilinin verilmesi icabeder. Binaenaleyh, İstanbul'dan Van'a kadar bir şey göndermek külfetini Posta İdaresine tahmil eden bir adamın Posta İdaresinin İstanbul'dan Van'a kadar mâruz kaldığı külfete tâbi olması icabeder. Binaenaleyh, eğer her yerde tarifeyi aynı yapacak olursanız efradın bir kısmının aleyhine olarak ücreti dört misline iblâğ etmiş olursunuz. Geçen günkü müzakerede de mevzuubahsolmuştur. Memleketin bir ucundan öbür ucuna kadar bir koli hemen iki yüz elli kuruşa mal oluyor. İdare ne düşünmüştür?. Eğer idare bu düstura tâbi olacak olursa sureti mutlakada memleketimizin efradına öyle bir külfet tahmil edecektir ki, hakikaten gayrikabili tahammüldür. Posta idaresi buna mukabil ne yapmıştır? Bir mantığı diğer mantık takibetmiştir. Bu zararı diğer menfaatler mukabili olarak tevzi etmiştir. Sahillerden müstefidolanlara kendilerinin icabettirdiği külfetin tahmili biraz fazla olduğundan tahfif edilmiştir. Zannedilmesin ki tarife muktazasınca şimendifer güzergâhında yahut sevahilde bulunan ahali veyahut ki deniz kenarında bulunanlar bundan masun kalmıştır. Hayır efendiler kendilerinden uzak olan mahaller için fazla ücret tahmil edilmiştir. Burada, her hangi esbaptan mütevellit bir yolsuzluğun idareye vermiş olduğu külfetin bir kısmı onlara tahmil edilmiştir. Menfaatleri müşterek olduğundan dolayı bu ciheti nazarı itibara alalım

ve bu itibarla uzak yerlerde bulunanlara Posta idaresi, bu kanunu yaparken bu serd olunan bütün mütalâatı nazarı itibara alarak Meclise eidden güzel bir kanun getirmiştir. Ne onlara kendi işlerinin icabettirdiği külfeti ihtiyar ettirmiştir, ne de vesaiti medeniyeden müstefidolan vatandaşlara yüklemiştir. Ve ne de bir tarafı tezyidetmiş, ne de öteki tarafı tenzil etmiştir. İkisinin arasında bir muvazene vücuda getirerek bu kanunu meydana getirmiştir. Bence eğer bu uzaklıklar nazarı itibara alınırsa iki noktai nazardan düşünmek lâzımgelir. Bunu ne yaparsak yapıp yollardan ve şimendiferlerden mahrum olan adamların ihtiyacına göre temin etmek lâzımdır. Postada tarifeyi kaldırıp demeli ki; alelûmum ücretler beş kuruştur. Fakat mukabil olarak daima kendilerinin meşakkatinden bahsettiğimiz köylülere varidattan bir kısmını yüklemek lâzımdır.

Çünkü malûmya meşhur darbı mesel var. «Ya bu deve güdüülür, ya bu diyardan gidilir.» Posta işliyecek ise bunun ihtiyacı olan varidatı temin etmek lâzımdır ve posta için iki şey vardır. Ya postaya paydos demek veyahut postaya icabeden parayı varidatı umumiyyeden temin etmek lâzımdır. Fakat bilemem ki varidatı umumiyyeden mukabili olan posta ücretini tefrik edip bunu köylülerin üzerine tahmil ile postadan istifade edilir ümidiyle köylünün sırtına bir Resim daha yüklemek ne dereceye kadar muvafık olur? Bu hale rağmen mutedil ve eidden tenzilâtlı olan Muvazene Encümeninin teklifini kabul buyururlar. İnşallah önümüzde hâdisat inkişaf eder, iktisadiyat inkişaf eder, paramız daha ziyade kıymetlenir. Müdüriyeti Umumiye beş altı ay sonra yeni, tenzilâtlı bir tarife ile Meclisi Âlinize gelerek Posta İdaresini daha ziyade müstefideder.

REİS — Başka mütalâa var mı efendim? (Hayır sesleri)

Birinci fıkrayı tekrar okuyoruz :

1. a) Bir deniz sahilinde veya bir kol şimendifer üzerinde vâkı postaneler arasında teati olunacak paketler için beher beş kilo veya kesrinden 20 kuruş.

ALİ CENANİ B. (Gazianteb) — «Şimendifer üzerinde» «demiryolu üzerinde» diye tashih edildi.

REİS — Efendim! Okuduktan sonra tashih edeceğiz.

BESİM ATALAY B. (Aksaray) — Reis Beyefendi! Burada bir hata vardır. Deniz sahili deniyor. İşte Arapça kullanmanın belâsı! (Deniz kenarı) demelidir.

REİS — Efendim, müsaade buyurunuz, okuduktan sonra tashih edilecek kelimeler varsa o zaman tashih olunur.

b) İki deniz sahilinde veya iki kol şimendifer üzerinde vâkı postaneler arasında teati olunacak paketler için beher beş kilo veya kesrinden otuz kuruş.

c) Bir deniz sahiliyle bir kol şimendifer üzerinde vâkı postaneler arasında teati olunacak paketler için beher beş kilo veya kesrinden otuz kuruş.

d) İki deniz sahiliyle iki kol şimendifer üzerinde vâkı postaneler arasında teati olunacak paketler için beher beş kilo veya kesrinden otuz kuruş.

REİS — Bu fıkralar hakkında encümenin bir tashihatı varsa lûtfen tasrih etsin!

ALİ CENANİ B. (Gaziantep) — Efendim «deniz sahili, deniz kenarı ve şimendifer; demiryolu» olarak tashih olunacak ve her kısımda o suretle tashihat yapılacaktır.

REİS — Sahili, kenar ve şimendiferi de demiryolu olarak tashih edeceğiz.

ALİ RIZA B. (Kırşehir) — (Kenar) da Parisîdir. (Kıyı olsun sadaları)

REİS — Efendim, «Kenar» yerine (kıyı) teklif ediyorlar. (Pekâlâ sadaları) O halde deniz kıyısında diyoruz. Bu fıkranın şekli musahahımı tekrar okuyoruz.

Evvelen : Vesaiti nakliyesi vapur veya demiryolu olan paketler :

1. — a) Bir deniz kıyısında veya bir kol demiryolu üzerinde vâkı postaneler arasında teati olunacak paketler için beher beş kilo veya kesrinden 20 kuruş.

b) İki deniz kıyısında veya iki kol demiryolu üzerinde vâkı postaneler arasında teati olunacak paketler için beher beş kilo veya kesrinden 30 kuruş.

c) Bir deniz kıyısı ile kol demiryolu üzerinde vâkı postaneler arasında teati olunacak paketler için beher beş kilo veya kesrinden 30 kuruş.

d) İki deniz kıyısı ile iki kol demiryolu üzerinde vâkı postaneler arasında teati olunacak

paketler için beher beş kilo veya kesrinden otuz kuruş.

2. — a) Karadeniz ve Akdeniz birer mıntaka teşkil eder. «Marmara ancak kendi kıyılarındaki postaneler arasındaki nakliyat için bir deniz addolunup Karadeniz veya Akdeniz kıyılarında postanelerle olacak nakliyat için ayrıca bir deniz itibar edilmez.»

b) İki denizden fazla demiryolu kolu iki kol addolunur.

c) Deniz kıyısından veya demiryolu istasyonundan on kilometre dâhilinde bulunan mevaki kıyıda veya demiryolu güzergâhında addolunur.

d) Berveği âti hutut birer kol demiryolu ad ve itibar olunur.

İstanbul - Edirne arası (Alpullu - Kırkkilise şubesi dâhil olduğu halde)

Haydarpaşa - Konya arası (Adapazarı - Arifiye; Eskişehir - Ankara; Alayund - Kütahya şubeleri dâhil olduğu halde)

Konya - Meydamekbez arası (Mersin, Yenice ve Payas şubesi dâhil olduğu halde)

Meydamekbez - Nusaybin arası.

İzmir - Karahisar arası (Manisa - Bandırma şubesi dâhil olduğu halde)

İzmir - Ereğli arası (Torbalı - Bayındır, Ödemiş, Tire, Reşadiye - Söke; Sultanhisar, Denizli, Sütlüç, Çivril şubeleri dâhil olduğu halde)

Erzurum - Sarıkamış - Kızılçakçak.

Bursa - Mudanya arası (İstanbul - Mudanya - Bursa bir kol addolunur)

Memlekette bilâhara inşa olunacak demiryollarının her bir kolu posta şubesine nazaran posta idaresince tâyin olunur.

REİS — Birinci fıkrayı tashih veçhile reyî âlinize vaz'ediyorum. Kabul edenler lûtfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Saniyen : Vesaiti nakliyesi sürücü postalarından ibaret olan posta paketleri :

Bir liva dâhilindeki merakiz arasında teati olunacak posta paketleri için beher kilo veya küsurundan 10 kuruş.

MUHTAR B. (Trabzon) — Efendim, ikinci fıkra için bir takrir vermiştik. İbare yanlış basılmıştır, onun tashihi hakkındadır.

REİS — Efendim, Muhtar Beyefendinin takrirleri vardır.

Riyaseti Celileye

Vesaiti nakliyesi sürücü postalarından ibaret olan posta paketleri :

Bir liva dâhilinde merakiz arasında teati olunacak paketler için beher kilo veya küsurundan on kuruş ücret alınır ve mütaakıp her liva için beş kuruş zammolunur.

Trabzon Mebusu Trabzon Mebusu
Muhtar Şefik

REİS — Efendim bu tadil şekle aittir. Kabul edenler lütfen el kaldırsın; kabul edilmiştir. O halde fıkra şöyle oluyor.

Saniyen : Vesaiti nakliyesi sürücü postalarından ibaret olan posta paketleri.

Bir liva dâhilindeki merakiz arasında teati olunacak paketler için beher kilo veya küsurundan on kuruş ücret alınır ve mütaakıp her liva için beş kuruş zammolunur.

REİS — Efendim ikinci fıkrayı tadil ve hile reye koyuyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın : Kabul edilmiştir.

Salisen : Vesaiti nakliyesi demiryolu, vapur ve sürücüden ibaret olan posta paketleri :

1. Ne mevridi ve ne mahreci sahilde veya demiryolu güzergâhında olmıyan iki mevki arasında teati olunacak paketler demiryolu veya vapurla nakliyattan istifade dahi etse yine mevrit ve mahrecimin vaziyetine nazaran saniyen fıkrasında gösterilen ücrete tâbidir.

b) Mevrit veya mahreçten biri deniz kıyısında veya demiryolu güzergâhında bulunup nakliyatında demiryolu veya vapurdan istifade eden posta paketleri için güzergâha nazaran demiryolu ve deniz ücretleri ile kara ücretinin mecmuu bilhesap istifa olunur. Kıymetli posta paketlerinin beher bin kuruş veya kesrinden siyyanen on kuruş ücreti teminiye alınır. Deniz kıyısı ve demiryolu güzergâhında bulunan postanelerle dâhilde kâin olup demiryol ve vapur bulunmıyan mahaller arasında teati olunacak posta paketleri için ancak balâdaki ikinci tarife tatbik olunur.

REİS — Efendim üçüncü fıkrayı da reyî âlilerine vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın, kabul edilmiştir.

Madde 22. — Her abone kutusundan senevi peşin olarak birinci sınıf merakiz için beş yüz ikinci sınıf merakiz için üç yüz ve üçüncü sınıf merakiz için iki yüz kuruş alınır. Abonman

şehrî olursa birinci sınıf için elli, ikinci sınıf için otuz, üçüncü sınıf için dahi yirmi kuruş istifa olunur. Senelik veya şehrî olmıyan abonmanların müddetleri ne olursa olsun ücretleri şehrî abonman ücreti deracatına göre bilhesap tayin ve tesbit olunur.

REİS — Yirmi ikinci madde hakkında söz istiyen var mı? (Yok sesleri.) O halde yirmi ikinci maddeyi aynen reyî âlilerine arz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edildi efendim.

MADDE 23. — Cerait ve resaili mevkute abonman muamelesi için;

Evvelen : Posta ücreti âdiyesi,

Saniyen : Abonman bedelinin yüzde beşi,

Ve salisen : Bedelin irsaline ait posta havalenamesi ücreti peşin olarak alınır.

REİS — Efendim! Yirmi üçüncü maddeyi Muvazeneî Maliye Encümeni aynen kabul etmiştir. Binaenaleyh söz istiyen var mı?

VEHBI B. (Karesi) — Maddeyi anhyamadık. Postane mi abone yapacaktır?

ALİ CENANİ B. (Gazianteb) — Evet gazete abonmanı yapacaktır.

VEHBI B. (Karesi) — Parasını peşin alıyacak demek.

ALİ CENANİ B. (Gazianteb) — Nasıl alıyacak? Alacaktır. Yüzde beş komisyon alacaktır.

RİFAT B. (Kângırı) — Muhterem arkadaşlar, bendeniz burada posta idaresinin faydasını nazarı dikkate alarak birkaç söz söyleyeceğim. Abonman kaydi hakkında yukarıda bir madde geçti. Binaenaleyh burada bu abonman usulünü kabul etmeye mecburuz. Ancak yüz de beş kadar bir ücreti Posta Müdüriyeti Umumiyesinin posta idaresinin zararına görüyorum. Çünkü her şahıs gazete idaresine parasını göndererek gazetesini getirebilir. Posta idarelerine abonman kaydolmaktan maksat, gazetelerin daha muntazam gelmesi içindir. Gönderilen gazeteler de tabii daha muntazam gelecektir. Binaenaleyh burada posta için büyük bir menfaat mutasavver değildir. Buna hemen kimse abonman kaydolunmayacaktır. Bu ücreti yüz de bir derecesine indirirse bu suretle abone kaydolanların miktarı bir dereceye kadar tezayüddeder

ve bundan da posta idaresi müstefid olur. Yoksa bu yüzde beş ücret zannederim ki posta idaresinin aleyhindedir.

POSTA MÜDÜRİ UMUMİSİ VEKİLİ FAHRİ B. — Cerait ve resaille abonman kaydedilmesi için beyefendi yüz de birle iktifa edilmesini teklif buyuruyorlar. Halbuki bu vazifeyi yapmak için evveleminde posta idaresi hususi defterler tutmak, gazetelere numara koymak ve bunların gitmesini temin etmek mecburiyetindedir. Bunu yüzde birle yapmak kaabil olsa meselâ gazete abonmanı bin olsa bunun yüzde biri on kuruş eder. Bu kadar bir miktarla posta idaresi tabiatıyla çalışamaz, ondan maada bunun her sefer için gönderilip gönderilmediğini tetkik etmek, murakabe etmek mecburiyetindedirler. Böyle murakabe tahtında gazetelerinin muntazaman gelmesini isteyenler böyle bir ücret verebilirler. (Muvafık efendim, reye sesleri.)

REİS — Efendim başka söz isteyen var mı?. Başka söz isteyen yok. Binaenaleyh 23 neü maddeyi reyî âlilerine vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Efendim 21 nei maddenin Muvazenei Maliye Encümenince tadil şekli tabedilmiştir, tevzi edilmiştir. 21 nei maddenin encümence tadil edilmeyen diğer fıkraları kalmıştır. Encümenin, bu fıkraların tadilâtını tamamen tabı ve tevzi ettirmesi lâzımgelirken bir kısmı tabedilmiş, bir kısmı tabedilmemiştir.

MUVAZENEİ MALİYE ENCÜMENİ MAZBATA MUHARRİRİ ALİ CENANİ B. (Gazianteb) — Encümen yapmadı beyefendi. Encümen, müdüriyete teslim etmiştir. Orası, tabı ve tevzi ettirmiştir.

REİS — Bunda bir sehiv vâkı olmuştur. Bundan dolayı 21 nei maddenin son fıkralarını dahi reyî âlilerinize vaz'edeceğim. Bu, tabı ve tevzi edilen tadilâtın kısmen tabedilip kısmen kalmasından mütevellittir. Efendim üçüncü fıkra reyî âlinize vaz'edilip kabul olunduktan sonra Posta ve Telgraf Encümeni teklifinin diğer bir fıkrasını aynen kabul etmişler şimdi o fıkralar kalıyor. Aynen okuyacağız :

Kıymetli ve kıymetsiz posta paketleri ihbarmamelerin tebliği ve postrestant olanları dahi vürutları tarihlerinin ferdasından itiba-

ren yedi gün hitamında mürselünilehleri tarafından teslim edilmezse mürur edecek her gün için paket başına iki kuruş ardiye ücreti istifa olunur. Ücreti mezkûre her bir kıymetli paket için kıymeti mukadderesinin nısfı ve her bir kıymetsiz paket için dahi elli kuruşu te-cavüz edemez.

REİS — Efendim! Son fıkra hakkımda söz söylemek isteyen var mı?

ALİ ŞEVKET Ef. (Giresun) — Bu maddenin sonunda, kıymetli, kıymetsiz her hangi bir paket mürselünileyh tarafından teslim edilmezse ücreti ardiye olarak iki kuruş alınacağı gösterilmektedir. Zannı âciziye göre bu maddenin burası şayanı tetkiktir. Sureti mahsusada mazereti meşruası olanlarla olmayanlar hakkındaki ahkâm, yekdiğerinder farklıdır. Binaenaleyh mazereti meşruası olmadığı halde, bu şeyini olmayanlardan bu ücretin alınması muvafıkta da mazereti meşruasına binaen bu kabıl kolisini almaya muvafık olamayanların nazarı itibara alınması lâzımdır ve aynı zamanda postanenin de hukukunu mahfuz tutmak üzere bu ücretin nisfına tenzilini muvafık görüyorum.

HALİS TURGUT B. (Sivas) — Efendiler, ardiye ücreti verecek olan en ziyade köylülerdir. Şehirliler, gelen ilmühaberi aldıktan sonra gelip paketini almamazlık yapmaz. Burada mevzuubahsolan köylülerdir. Ya bu ücretin tayyını veyahut da yirmi paraya tenzilini teklif ederim.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Kırk paraya muvafıktır.

REİS — Efendim müdüriyetin sözü var mı?

POSTA VE TELGRAF MÜDÜRİ UMUMİSİ VEKİLİ FAHRİ B. — Fıkroda gösterildiği veçhile ihbarmamenin verildiği günden itibaren yedi gün müddet vardır. Yami koli geldiği gün sahibine malûmat gönderilir ve ihbarmame imza ettirilir. Binaenaleyh bir kolinin kendisini beklediğini bilir. Yedi gün zarfında gelip gelmemesi de vârid değildir. Şu itibarla malûmatı aldıktan sonra gelecektir. Eğer kendisinin bir mazereti varsa bir ilmühaberle başkasına ciro ederek, başka birisini göndererek de alabilir. İki kuruş çok değildir. Çünkü İstanbul gibi büyük yerlerde, depo, antrepo parası vermektense, postane-

lerde aylarca bekletiyorlar. Bir ardiye alınmış olsa oraya büyük kira vermeleri icabedecek. Bu kadar parayı vermektense, postanenin depolarında yahud da gümrüklerinde bekletmeyi tercih ediyorlar. Buna mahal bırakılmıyanak bekletmiyenlerden iki kuruş alınması tercih ediliyor. Zaten eshabı mesalih, paket sahipleri böyle bir kolinin vusulünden haberdar olur olmaz, derhal gelirler, paketlerini alırlar. Bu iki kuruş, ancak büyük tüccara ve paketlerini mahza postanede beklettirerek kira vermek istemiyenlere mahsus olmak üzere konmuştur. Çok bir şey değildir, ucuzdur.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Efendim Müdürü Umumi Beyefendinin buyurdıkları, şehirler için vârittir. Fakat kendilerine böyle bir ihbarname tebliğ edildiği halde, muayyen olan müddet zarfında, emanetlerini almıyanlar, ekseriyetle köylülerdir. Köylü, evveleminde kendisine tebliğ ettirilen ihbarnameyi ciro ettirecek, yazdıracak bir kimse bulamaz. Köyde müstacel ve mühim bir işi olur, harman zamanı olur. Bir haftada değil, iki haftada bile gelemmez. Köylünün hakkını muhafaza ve sıyanet için «Köy halkı bu ücretin nisfını verir» diye buraya bir fıkranın ilâvesini teklif ediyorum.

REİS — Efendim Muvazenei Maliye Encümeninin bir mütalâası var mı?

MUVAZENEİ MALİYE ENCÜMENİ MAZBATA MUHARRİRİ ALİ CENANİ B. (Gaziantep) — Muvazenei Maliye Encümeni, aynen kabulünü teklif ediyor.

REİS — Başka söz istiyen var mı? Tadilname de yok. Dördüncü fıkrayı aynen reyî âlinize vaz' ediyorum. Kabul edenler, lütfen ellerini kaldırsın... Kabul edilmiştir.

MADDE 24. — Her bir hüviyet varakası için peşin olarak on beş kuruş istifa olunur.

REİS — Söz istiyen var mı? 24 neü maddeyi aynen reyî âlilerine vaz' ediyorum. Kabul buyuranlar lütfen ellerini kaldırsın... Kabul edilmiştir.

MADDE 25. — Bedeli tahsil olunan senedat veya evrakın beheri için, âtideki ücretler istifa olunur :

Evvelen : Beş kuruş ücreti tahsiliye

Saniyen : Bedeli tahsil olunmak üzere medyun ibraz olunup da tahsil olunamıyan senedat veya evrakın beheri için üç kuruş ibraz ücreti,

Salisen : Ücreti müstahsalının irsaline ait posta havalenamesi ücreti.

REİS — Efendim Muvazenei Maliye Encümeni, bu yirmi beşinci maddeyi de aynen kabul etmiştir. Mütalâa var mı?

VEHBİ B. (Karasi) — «Bedeli tahsil olunan senedat veya evrakın beheri için, beş kuruş ücreti tahsiliye alınacaktır.» deniliyor. Acaba yüz liralık olsa da beş liralık olsa da beş kuruş mu ücret alınacaktır? Hepsini için beş kuruş, nisbet yok ki.

ALİ CENANİ B. (Gaziantep) — Postane parayı naklettiği zaman, paranın üzerinden havale ücreti alınacaktır.

REİS — Efendim 25 neü maddeyi reyî âlilerine vaz' ediyorum. Kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın... Kabul edilmiştir.

MADDE 26. — Bir şehrin ancak dairei tevziyesi dahilî için saii mahsus ile mürselünileyhlerine teslim olunmak üzere tevdi olunacak her bir maddenin posta ücreti âdiyesinden başkaca mürsillerinden berveği peşin kırk kuruş istifa olunur.

REİS — Efendim 26 neü maddeyi muaddeleyi Muvazenei Maliye Encümeni, aynen kabul etmiştir. Mütalâa var mı?

ALİ ŞEVKET Ef. (Giresun) — Şehir tâbiri kazalara da şâmîl mi?

ALİ CENANİ B. (Gaziantep) — Tabîî her tarafa şâmildir.

VEHBİ B. (Karasi) — Dairei tevziye ne demektir?

POSTA VE TELGRAF MÜDÜRÜ UMUMİSİ VEKİLİ FAHRİ B. — Efendim, dairei tevziye bir şehrin belediyesinin tâyin ettiği huduttur. Meselâ, Ankara'yı nazarı itibara alırsak, Çankaya dairei tevziyeden değildir. Yahut Ziraat Mektebi dairei tevziyeden değildir. Şehir tâbiri budur. Dairei tevziye, şehrin, meskenlerin bulunduğu hudut dairesidir. Ve belediyenin tâyin ettiği huduttur. Bunların dâhilinde olursa kırk kuruş ücrete tabidir.

VEHBİ B. (Karesi) — Buradaki ücret dâhil için mi alınacak?

MÜDÜRÜ UMUMİ VEKİLİ FAHRİ B. — O şehrin dairesinde alınacaktır. Harice yoktur.

ZEKİ B. (Gümüşane) — Bâzı sancaklarımız vardır ki, merkez kasabaya yarım saat mesafe-

de mahallâtı vardır. Üç çeyrek saat mesafesi olanları da vardır. O mahalleler, kasabadan addedilmiştir. Bunlar da şehir tâbirine dâhil midir?

MÜDÜRÜ UMUMİ VEKİLİ FAHRİ B. — Eğer o mahalleler, kasabadan addedilmişse dairei tevziyedendir, değilse dairei tevziyeden değildir.

REİS — Efendim, başka mütalâa yoktur. Yirmialtıncı maddeyi aynen reyî âlinize vaz' ediyorum. Kabul edenler lûtfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

BİR MEBUS BEY — Anlaşılmadı.

REİS — Madde izah ve kabul edildi.

MADDE 27. — Mürsil taahhütlü mevad ile kıymeti mukaddereli mekâtibin ve posta paketlerinin teslimini ve havalenamelerin tediyesini müş'ir, bulunanların hiyni tevdielerinde ilmühaber talebettiği takdirde, kendisinden peşin olarak beş kuruş ve bilâhara talebolunan iade ilmühaberi için dahi on kuruş ücret alınır. Âdi ve taahhütlü müraselât hakkında vukubulacak müstedyat için dahi on kuruş ücret istifa olunur.

ALİ CENANİ B. (Gazianteb) — Efendim! Yukardaki beş, aşağıdaki on kuruş olacaktır. Buradaki yedibuçuk kuruşu Muvazenei Maliye Encümeni, beş kuruş olarak tadil etmiştir. «Âdi ve taahhütlü müraselât hakkında muahharan vukubulacak müstedyat» yerine «muahharan talebedilecek malûmat» diyeceğiz.

REİS — Muvazenei Maliye Encümeni tashih ediyor. «Muahharan talebedilecek malûmat» diye tashih olunuyor. Efendim : Yirmiyedinci madde hakkında başka mütalâa var mı?

İZZED ULVİ B. (Karahisarî Sahib) — Madem ki, kelimeler tashih olunuyor. Şu halde «mekâtibin» yerine (mektupların) denmesi daha doğru olmaz mı?

REİS — Efendim, diğer maddelerde mekâtib olarak kabul edilmiştir. Binaenaleyh, insicamı muhafaza edelim.

İZZET ULVİ B. (Karahisarî Sahib) — Bakalım bu tâbirler kaç sene daha kalır?

REİS — 27 nci madde hakkında söz istiyen var mı? Söz istiyen yok. Maddeyi tashihi veçhile kabul edenler lûtfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

MADDE 28. — Mürsiller tarafından istirdadolunan her nevi müraselâtın posta ücreti reddedilmez.

REİS — Efendim! Yirmisekizinci maddeyi Muvazenei Maliye Encümeni aynen kabul ediyor.

MUHTAR B. (Trabzon) — Encümen, (ret) yerine (iade) yazmış.

REİS — Evet efendim, encümen (ret) kelimesi yerine (iade) yazıyor.

Kabul buyuruyorlar mı? (Kabul sesleri) Yirmisekizinci madde hakkında sö zistiye yoktur. Maddeyi bu şekilde kabul buyuranlar lûtfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

MADDE 29. — Posta paketleri ile onsekizinci maddede ücreti teminiyesi tekrar istifa olunacağı gösterilen kıymeti mukaddereli mekâtibten maada müraselâtın mürsillerine iadesi veya mürselünileyelerine tekrar sevki yeniden ücret istifasını icabettirmez. Asker ve jandarma efradı namlarına olan posta paketlerinden tekrar sevk ve iade ve ardiye ücretleri alınmaz.

REİS — Efendim! Muvazenei Maliye Encümeni (yalnız) kelimesini zait görmüş kaldırmıştır. Diğer fıkaratı aynen kabul etmiştir.

FERİDUN FİKRİ B. (Dersim) — Efendim bendeniz asker ve jandarma efradına, asker ve jandarma küçük zâbitanının da ilâvesini teklif ediyorum. Onlar da efrat gibidir. Onların da aldıkları fazla bir para değildir. Onları da buraya dâhil etmelidir.

ALİ CENANİ B. (Gazianteb) — Silâhendazlar dâhildir.

FERİDUN FİKRİ B. (Dersim) — Ayrıca (silâhendaz) diyelim. Yoksa orduda küçük zâbitan, efrattan addedilmez. Ayrıca zikredilmezse küçük zâbitan, efrattan hariç kalır. Onun için «silâhendaz» kelimesi zapta geçsin, posta idaresi de bunu böyle anlasın.

REİS — Ali Cenani Bey! Bu hususta Muvazenei Maliye Encümeninin bir mütalâası var mı?

ALİ CENANİ B. (Gaziantep) — Zaten başçavuşa kadar olanlar dâhildir.

FERİDUN FİKRİ B. (Dersim) — Posta idaresinin arzusuna muallâk kalmamış, tavzih olunsun.

REİS — Efendim müdür beyefendi buradaki kelimelerin mânasını izah buyursunlar.

MÜDÜRÜ UMUMİ VEKİLİ FAHRİ B. — Efendim esasen faslı sâliste - bundan bir sayfa sonra gelecek - muafiyet faslında, mü-

raselâtı askeriye, neferden başçavuşa kadar kabul edilmiştir. Bunda başçavuş da dâhildir. Tabii başçavuş da küçük zâbit demektir. Binaenaleyh tabiatıyla küçük zâbitanın bunda dâhil olması icabeder.

REİS — Efendim bu izahat kâfi midir? (Kâfi sesleri) 29 ncu madde hakkında söz istiyen yoktur. Tashih veçhile reyî âlilerine vaz'ediyorum. Tashih veçhile kabul buyuranlar lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

MADDE 30. — Posta İdaresinin işbu kanunla kabulüne mezun olduğu envai müreselâtin evsaf ve ebadına ve mahiyetlerine ve hususâtı sairelerine ait şerait ve ifasına salâhiyettar olduğu bilcümle muamelâtın suveri icraiyesi Posta Nizamnamesinde tâyin olunur.

REİS — Efendim burada (Posta Nizamnamesi) tâbiri vardır. Bu, kanunun heyeti umumiyesinin suveri icraiyesine dair bir maddedir. Bunu kanunun 54 ve 55 nci maddelerinin arasına almak lâzımgelir. Binaenaleyh bu maddeyi aynen oraya naklediyoruz. (Çok muvafık sesleri)

FERİDUN FİKRİ B. (Dersim) — Bendeniz de onu teklif edecektim.

REİS — Efendim fashî salise geçiyoruz.

Muafiyeti ücurat

MADDE 31. — Evvelen: Büyük Millet Meclisi Riyaseti ile İcra Vekâletleri tarafından hususi adreslere gönderilen umuru Hükümete mütaallik resmî mekâtıp,

Saniyen: Makamatı resmiye arasında teati olunan umuru Devlete mütaallik mevaddı muhabere ile kıymeti mukaddereli mekâtıp ve kıymetli, kıymetsiz posta paketleri,

Salisen: Bilcümle mekâtibi askeriye ve darüleytamlar talebesi ile neferden başçavuşa kadar (Başçavuş dâhil) olan asker ve jandarma efradının kendi usul ve fûruuna veya zevcesine veya birader veya hemşiresine veya bunların evlâdına veyahut peder ve maderinin birader ve hemşerisine yazacakları ve bu akrabanın mezkûr talebeye ve efrada gönderecekleri mekâtıp,

Râbian: Fukarayı sıbyana bilâbedel tevzi edilmek üzere şubâtı Hükümetçe isal olunacak kütüb ve resail,

Hâmisen: Türkiye Devletinin sefaret ve konsolosanelerine posta ücretinden muafiyet bahşeden düveli eenebiye sefaret ve konsoloshaneleri tarafından muafiyeti mezkûre hududu dâhilinde tevdi olunacak evrakı muhabere posta ücretinden muafıtır.

KÂZİM B. (Ergani) — Efendim! Buradaki (mekâtıb) kelimesi (y) siz yazılmak icabeder.

REİS — Efendim (Askerî mektebler) şeklinde tashih edeceğiz.

KÂZİM B. (Devamla) — Sonra efendim; bendeniz daima şehitlerimizi tebeil etmek taraftarı olduğum için bunun şuhedanın eytam ve eramiline de teşmilini teklif ederim.

MUHTAR B. (Trabzon) — Efendim Muvazenei Maliye Encümeninde - bendeniz ekalliyette kalmak üzere - hâmisen fıkrasındaki muafiyetten, Hilâlahmer Cemiyeti ile İtibarı Millî Bankası mahrum edilmiştir. Biliyorsunuz ki, Hilâlahmer Cemiyeti Harbî Umumide büyük hizmetleri sebk etmiş bir müessesedir. Şimdiye kadar bunun bütün mürasalâtı posta ücretinden muaf iken şimdi Hilâlahmer Cemiyeti bu muafiyetten mahrum ediliyor. Bendeniz bunu doğru bulmuyorum, Hilâlahmer Cemiyetinin içerisinde bulunan bâzı zevatın ufak - tefek kusuru olabilir. Fakat umumi olarak yaptığı hizmeti burada tezkâr etmeyi kendime bir borç bilirim. Sonra İtibarı Millî Bankasının kanunen muayyen bir muafiyet vardır. Gerçi encümen, böyle bir banka için nasıl muafiyet olabilir tarzında düşünmüş ve İtibarı Millî Bankasının muafiyetini istememiştir. Düşünmeli ki, İtibarı Millî Bankası ahaliye karşı Hükümetin bir taahhüdüdür. Hükümet sırf Türk ve Müslüman ahaliden nama muharrer olmak üzere para toplamış ve bir banka tesis etmiştir ve tesis ederken, şu salâhiyet ve muafiyeti olacağına dair de taahhüdü vardır. İtibarı Millî Bankası bir eenebi bankası değildir. Bütün sermayesi Türk sermayesidir ve nâma muharrerdir. Geçenlerde bir köye uğradım, o köyde bendenize, «Bizim, İtibarı Millî Bankasında birçok şeylerimiz vardır. Bu banka ne oldu? Hükümet bize bunun hisselerini cebri bir surette tevzi etmişti, bu hisseler mahv mı oldu?» diye sordular. Bütün köylüler bununla alâkardır. Bu bankanın muafiyotlerini elinden almak İngilizlerle bir olmak demektir. (Öyle şeyleri söyleme, sesleri) Müsade buyurunuz efendim! Ben, encümen bu fikir-

le yapmıştır, demiyorum. İngilizler İstanbul'a geldikleri vakit de ilk işleri İtibari Millî Bankasına vaziyet etmek oldu. «Bankı Osmanî Millî bir banka olduğu halde böyle bir muafiyeti yokken İtibari Millî Bankası neden böyle bir muafiyetten istifade ediyor? Bu muafiyeti kaldırıyoruz ve şimdiye kadar ettiği istifadenin tazmini lâzımgelir» diye bizi icbar ettiler ve bu millî bankanın içerisine yüz İngiliz lirası maaşla bir adam oturttular. Türk müessesesi mahvolsun diye bir İngiliz memuruna yüz lira ücret vererek bu bankanın muamelâtını sekte dar etmek için çok uğraştılar. İngilizler bu muafiyeti refettiler. Esasen bu muafiyet ne için konmuştur? Efendiler her memlekette ve her Devlette bir himaye usulü vardır. Bizim memlekette bankalar yoktur. Güya Türkiye'nin Millî Bankası olarak Osmanlı Bankası vardır. Bunun millîliği de vaktiyle. (Buşo) Efendinin, «Ben Osmanlı Bankası kadar osmanlıyım.» dediği gibidir. Osmanlı Bankası da Buşo Efendi gibi millî bir bankadır. Halbuki, Türkiye İtibari Millî Bankası, sırf Millî bir bankadır. On para eenebi sermayesi yoktur. Sermayesinin diğer bankalar sermayelerine karşı muharebe edebilmesi maksadı ile bu muafiyet verilmiştir. Bugün bu muafiyeti kaldırmak, Türk sermayesine bir darbe vurmak demektir. Buraya para koyan Türk fukarasıdır. Zaten tahvilâtı 40 - 45 kuruşa inmiştir. Böyle olursa kıymeti bütün bütün sıfıra inecektir. Bizim memleketimizde bankacılık o kadar ilmî bir surette yapılamıyor. Tabii bilâhara diğerlerine rekabet yapabilecektir. Bu muafiyeti kaldıracak olursak bu iki milyonluk rekabet kalkmış olacaktır. Bendenizce bankanın bu muafiyetini kaldırmak, onu mahvetmek demektir. Ben eminim ki, bu bankayı biz milliyetçiler tesis etmiş olsaydık, iki kat muafiyet verirdik. Halbuki biz yapmadık diye onu ihmal ederiz. Eslâfın eseri iyi olduğu zaman onu himaya edelim ve dört elle ona sarılahım. Onu daha ziyade muhafaza edelim çok istirham ediyorum, gerek İtibari Millî Bankasının ve gerek Hilâliahmerin - ki memlekete büyük bir hizmeti olmuştur - (Himayeyietfali unutmayınız, sesleri) evet; bendeniz Himayeyietfalin de dâhil edilmesini teklif ederim.

ZEKİ B. (Gümüşane) — Efendim, müsaade buyurur musunuz? Bunun muaddeli bize veril-

memiş lütfen okunsun, bunları da ona göre tadil edelim.

REİS — Bu okunan şekil Muvazeneî Maliye Encümeninin tadilidir. Birinci fıkrayı otuz ikinci madde olarak ayırmıştır. İkinci fıkradan (Evvelen) diye başlıyor. Şimdi tekrar okutuyoruz.

(Encümenin şekli muaddeli tekrar okundu.)

(Encümeninkinde resmî kelimesi var mı? Sadası)

MUVAZENEİ MALİYE ENCÜMENİ MAZBATA MUHARRİRİ ALİ CENANİ B. (Gazianteb) — Umuru Devlete mütaallik mekâtib demek kâfidir.

VEHBİ B. (Karesi) — Umuru Devlete mütaallik olur da resmî olmaz olur mu Reis Bey?

REİS — Yani tavzih için konulmuş bir şey var mı? Demek istiyorlar.

HAKKI B. (Van) — (Anasına, babasına) kelimesini yazınız.

REİS — Müsaade buyurunuz, şimdi maddeyi okuyoruz. Okuduktan sonra teklif ederseniz, tashih ederiz. Zaten efendim Muvazeneî Maliye Encümeni resmî kelimesini kaldırmıştır. Müsaade buyurursanız fıkra, fıkra müzakere edelim. Yani fıkralar üzerinde müzakere edelim ve diğer fıkralar hakkında mütalâa yoksa reyî âlilerine vaz'ederim.

VEHBİ B. (Karasi) — Heyeti umümiyesi hakkında bir fikir edinmek için tasrihatı bitirelim. Diğer maddelerde tashihat var mıdır?

REİS — Yalnız beşinci fıkrasında olan, «Türkiye Büyük Millet Meclisinin» tâbiri yerine Türkiye Devletinin kelimesini Muvazeneî Malive Encümeni ilâve etmiştir.

ZEKİ B. (Gümüşane) — Efendim altıncı fıkrada tashihat yok mudur? «Fıkrayı sıbyana bilâbedel... ilâh» buraya bir şey ilâve edilmiş midir?

REİS — Efendim otuzbirinci maddenin birinci fıkrası (Büyük Millet Meclisi Riyaseti ile İera Vekâletleri tarafından) diye tashih olunacak. Tekrar okuyoruz.

Evvelen : Büyük Millet Meclisi Riyaseti ile İera Vekâletleri tarafından hususi adreslere gönderilen umuru Hükümete mütaallik resmî mekâtib.

REİS — Bu fıkra hakkında söz isteyen var mı?

NURİ B. (Kütahya) — İcra Vekilleri Reisi ile İcra Vekâletleri tarafından hususi adreslere gönderilen mektupların umuru Hükümete mütaallik olduğu nereden belli olacak?

REİS — Efendim zannediyorum, kanunun sureti icrasına dair olan nizamname veya talimatname bunu tâyin edecektir. İsterseniz izaht verilsin.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Sansür muayene edecek.

POSTA VE TELGARAF MÜDÜRÜ UMUMİSİ VEKİLİ FAHRİ B. — Sansür muayene edecek değildir. Yalnız böyle resmî muharrerat her hangi bir daireden çıkacak olursa oranın mührü resmîsi ile temhir edilmiş bulunur. Zarfın üzerinde İcra Vekilleri Riyaseti veyahut Dahilive Vekâleti diye bir şey vardır. Onun üzerinde böyle bir damga bulunduktan sonra muhtevîyatının da resmî ve gayriresmî olduğunu postane bilmez. Bu, doğrudan doğruya vekâletin yapacağı bir şeydir.

REİS — Efendim başka söz istiven var mı? Söz istiven vok, tadilname de yoktur. 31 nci maddenin birinci fıkrasını encümenin tadili vechile reyîâlinize vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Muvazenei Maliye Encümeninin 31 nci maddesinin ikinci fıkrası :

Saniven : Makamatı resmive arasında, teati olunan umuru Devlete mütaallik mevaddı muhabere ile kıymeti mukaddereî mekâtîp ve kıymetli ve kıymetsiz posta paketleri

REİS — Bu fıkra hakkında söz istiven var mı? Muvazenei Maliye Encümeninin tadili vechile bu fıkravî reyîâlinize vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Salisen : Bilcümle mekâtîbi askerîye ve darülevtamlar talebesi ile neferden bascavuşa kadar (bascavuş dâhil) olan asker ve jandarma efradının kendi usul ve fûruuna veya zevcesine veya birader ve hemşiresine veya bunların evlâdına veyahut peder ve maderinin birader ve hemşiresine yazacakları ve bu akrabasının mezkûr talébeye ve efrada gönderecekleri mekâtîp.

ABDULLAH B. (Trabzon) — Reis B. yalnız bir şey soracağım. Darüleytamlar deniyor. Darülevtamlar mevanında Darüşşafaka da dâhil midir, değil midir?

Dr. FUAD B. (Kırkkilise) — Bendenizin de buna dair bir sualım vardır.

REİS — Ali Cenani Bey ne diyorsunuz?

ABDULLAH B. (Trabzon) — Darüleytamlar ve Darüşşafaka diyelim olmaz mı?

Dr. FUAD B. (Kırkkilise) — Efendim bendeniz daha evvel sual soracağım dedim. Beye müsaade ettinniz Bey söyledi. Bendeniz de sual soracağım.

REİS — Teklifi Muvazenei Maliye Encümeni kabul etti. Tashih ediyoruz. Tashihten sonra sualinizi sorarsınız.

Fuad Bey buyurun efendim.

Dr. FUAD B. (Kırkkilise) — Efendim (Yetim yuvaları) namı altında bulunan hususi yetim mektepleri de vardır. Bunların istifade edip etmiyeceğinin de zapta geçmesini rica ederim. Bunlar istifade edecek mi?

MAZBATA MUHARRİRİ ALİ CENANİ B. (Gazianteb) — Encümenin bundan maksadı resmî darüleytamlardır. Şurada, burada açılmış olan ve mahiyetinin şimdiden tesbiti mümkün olmıyan müessesatın mektuplarını posta meccanen nakletmeye mecbur değildir. Encümen buna taraftar değildir.

KÂZİM B. (Ergani) — Efendiler madem ki vatanımızı muhafaza edenlerin zihayat olanlarına yani askerlere karşı bu müsaadeyi bahş ediyoruz. Binaenaleyh onlardan âlemi rahmete intikal etmiş olan şühedanın bize terk ettiği mâsum yavrulara ve bu yadigârlara karşı da bu muafiyeti teşmil etmeyi münasip görüp bir tadilname teklif ediyorum. Yalnız hatıra gelebilir ki bu, müşkilâtı dâî olacaktır. Ancak bunu belediye ve heyeti ihtiyariyeden hüviyetlerini tahkik etmek suretiyle yapmak mümkün olur ve bu suretle şüheda ailesi de müstefid olmuş olur. Buna dair bir takrir veriyorum.

SABRİ B. (Saruhan) — Efendim eğer (Evlâdı şüheda) diye tevsi edecek olursak bir kere muamelenin içinden nasıl çıkacağız? Nasıl bu kayıt altına girebiliriz? Memleketimizi gözünüzün önüne getirerek tasavvur buyurun. Kanun gayet güzeldir. En mübrem olan ihtiyacı deruhte etmiştir ve zannedirim ki bu kadarı kâfidir. Darüleytamların mektupları gönderiliyor. Onlardan ücret alınmamaktadır. Yalnız Beyefendi hazretlerinin buyurduğu bir Darüş-

şefaka vardır ki onun da ilâve ve tasrihi bendenize de lâzımdır. Encümence de ilâve buyurursa bu kadar tashihat kâfidir. Evlâdı şühedanın zaten böyle muhtacı muavenet olanları darüleytamlara dâhil olurlar.

ZEKİ B. (Gümüşane) — Efendim burada nazarı hayretle görülen bir mesele var. Yalnız bütün mektepler ve darüleytamlardan bahs-olunduğu halde Hilâhahmer Cemiyeti.. (O aşağıda sesleri) Efendim kâmilin silinmiştir. Hiç yoktur.

REİS — Efendim Posta ve Telgraf Encümeni ile Muvazenei Maliye Encümeninin tekliflerini ayrı ayrı müzakere edeceğiz.

ZEKİ B. (Gümüşane) — Pekâla sözüm mahfuzdur.

REİS — Pekâla, üçüncü fıkra hakkında sonra söylersiniz. Buyurun Vehbi Bey.

VEHBİ B. (Karesi) — Efendim geçen gün burada darüleytamlar meselesi müzakere edilirken memlekette yeniden bir millet doğuracak kadar çok olan ikiyüz bin şehit yavrusundan bahsedildi ve ancak bunun üç dört bin tanesinin resmî darüleytamlarda olduğu anlaşıldı. Diğerlerini Hükümet elinden gelirse terbiye edecek, talim edecek, okutacak, olmazsa bu milletin arasında babasını kaybetmiş olan o çocuklar için şurada, burada memleketin her hangi bir yerinde bir sahibi hayır tarafından bir mektep açılacak, o mahallin yetimleri bundan istifade edecek. Buna mukabil siz niçin bunları okutuyorsunuz? Siz bunları niçin talim ve terbiye ediyorsunuz diye o sahibi hayırdan para alınacak. Esasen muavenetle yapılan bir şeye Hükümetin yardım etmesi lâzımgelirken oraya toplanmış olan şehit çocuklarından para almak doğru değildir. Bilâistisna olmalıdır. Nasıl darüleytamlar talebesi deniliyorsa bunlarda tasrih edilmeli ve o suretle zabta geçmeli. Maddeyi tashihe hacet yoktur. Darüleytam denince bu hepsine şâmilidir. Hükümetin yapması icabeder. Yapamamış. Hükümetin açması lâzımgelirken onu mahalli idare etmiş veyahut sahibi hayırdan birisi açmış. Bunu kabul etmek gayet tabii ve mantıktır. Onu himaye Meclisin borcudur zannederim.

İkincisini burada görmüyorum. Bu şehit çocuklarından bir kısmı yine Meclisi Âlinizin ve daha evvelki giden Meclisin verdiği karar mucibi

bince meccanen mekteblere alınmıştır. Darüsinmaalara alınmıştır. Böyle leyli meccani olan mektepler vardır. Mekâtibi resmiyenin leyli meccani kısımları da bundan istifade etmelidir. Bu bir neticei mantıkiyedir. Bunu teklif ediyorum.

SABRİ B. (Saruhan) — Efendiler darüleytamlar mutlaktır. Eğer böyle hususi bir memleketin ahali toplandı da yetimleri hususi bir müessesede cemedilerse onlar hiç şüphesiz mektebin ismini darüleytam olarak tesmiye ederler. Darüleytamın umuru idaresinin Hükümet tarafından veya âhar tarafından olması mevzu bahis değildir. Esas darüleytamlardır zannederim, bunun hiç tadiline lüzum yoktur. Madde her türlü ihtiyacı tekeffül eder. Sonra mekteplere gelince : Zaten Hükümet kendisi bu mektepleri açmıştır. Bir çocuk yetim çocuk mudur, değil midir Bunun tahkikini nâkabili tahammül olan bu işi postalara verirseniz posta idaresi bunun içinden çıkamaz.

VEHBİ B. (Karesi) — Mektep idaresi tasdik edecek.

SABRİ B. (Saruhan) — Sonra iş o şekle giriyor ki efendiler, postaneye, tekmil mektupları meccanen sevk edin demekten ibaret oluyor. (Doğru sesleri) Bu kadar tevsi edersek işin içinden çıkılmaz.

CAVİD Pş. (Canık) — Efendim, 31 nci maddenin üçüncü fıkrasında «neferden başgavuşa kadar olan asakiri Hükümet ve jandarma efradının kendi usul ve furuuna» böyle uzun ibare yerine burada (akraba ve taallukat) olarak denilirse umumu bunun içerisine dâhil olur.

REİS — Efendim başka söz isteyen var mı? Efendim üçüncü fıkranın müzakeresi hitam bulmuştur. Takrirler okunacaktır. Evvelâ şeikle ait bir takrir vardır.

Riyaseti Celileye

Otuz birinci maddenin (salisen...) fıkrasındaki (peder ve maderinin) cümlesi yerine babasının, anasının suretinde tadilini teklif ederim.

Van Mebusu

Hakkı

REİS — Efendim peder ve mader yerine baba ve anasının suretinde teklif ediliyor. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Riyaseti Celileye

Üçüncü fıkradaki akraba arasında kayın peder ve validenin dahi zikir ve tadadı ile (veyahut peder ve maderinin birader ve hemşiresine) denildikten sonra (veya kayın peder ve validesinin) ilâvesini teklif ederim.

Çorum Mebusu
Münir

Riyaseti Celileye

Otuzuncu maddenin üçüncü fıkrasına ibareî âtiyenin ilâvesini teklif ederim.

(Belediye ve kura heyeti ihtiyariyelerinden tasdik edilmek şartı ile şüheda eytam ve erami-line ait mekâtîp)

Ergani Mebusu
Kâzım Vehbi

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Muhtarlar ücret alırlar.

Riyaseti Celileye

30 ncu maddenin üçüncü fıkrasındaki (askerî mektepler ve darüleytamlar talebesi) meyanına diğer mekteplerdeki fakir ve şehit çocuklarının da, ithalini teklif eylerim.

Kângırı Mebusu
Talât

Riyaseti Celileye

30 ncu maddenin üçüncü fıkrasında darüleytamlar fıkrasından sonra darüşsafaka ibaresinin ilâvesini teklif ederim.

Trabzon Mebusu
Abdullah

Riyaseti Celileye

Mekâtibi resmîyenin leylî meccanî talebesinin de mektuplarının ücretten istisnasını teklif eylerim.

Karesi Mebusu
Mehmed Vehbi

Riyaseti Celileye

1. Mektep, talibe denilince arada hiçbir fark tasavvur edilemez. Binaenaleyh, askerî mektepleri ve darüleytam talebesi misillü diğer sultanî ve darümuallimîn ve bilûmum mekâtîp talebesinin de işbu maddeden istifadelerini teklif ederim.

Konya Mebusu
Mustafa Feyzi

TALÂT B. (Ardahan) — Çok doğrudur. Askerî mekteplerinin sebebi istisnaiyeti nedir? Demin söz istedim, vermediniz; onun için söylüyorum.

REİS — Evet efendim zühul oldu. Şimdi efendim başka takrir kalmadı. Takrirleri reyinize vaz'edeceğim.

Trabzon Mebusu Abdullah Beyin takririni tekrar okuyorum.

(Takrir tekrar okundu.)

REİS — Efendim, bu takriri kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın, kabul edilmiştir. Darüşsafaka fıkrasını ilâve ediyoruz.

Efendim, Çorum Mebusu Münir Beyin takririni tekrar okuyorum.

(Münir Beyin takriri tekrar okundu.)

AHMED MAHİR Ef. (Kastamonu) — Kayınpeder ve kayınvalide, baba ve ana gibidir. Teklif doğrudur.

REİS — Münir Beyefendi teklifinizi izah eder misiniz?

MÜNİR B. (Çorum) — Efendim, mekâtîp talebesi ile akrabaları arasında cereyan edecek muhaberat için muafiyet... (İşitilmiyor, sesleri) Efendim maksadım, bunlara da istisnai bir muamele yapılmasıdır. Binaenaleyh, bendeniz zannediyorum ki, bu muafiyeti lüzumu sabit olan kimselerden kayın peder ve kayın validelerin de muhabereye ihtiyaçları şeditir. Binaenaleyh akraba meyanına kayın peder ve kayın valide ilâve edilmemiştir, ilâve edilmesini teklif ediyorum.

REİS — Efendim, «birader ve hemşire» cümlesinden sonra «kayın peder ve kayın valide» cümlesinin ilâvesini teklif buyuruyorsunuz değil mi efendim?

MÜNİR B. (Çorum) — Evet.

REİS — Bu suretle kabul buyuranlar lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir efendim. (Birader ve hemşire) den sonra «kayın peder ve kayın valide» cümlesini ilâve ediyoruz.

Efendim Ergani Mebusu Kâzım Vehbi Beyin takririni tekrar okuyoruz.

(Takrir tekrar okundu.)

REİS — Efendim bu takriri nazarı mütalâya alanlar lütfen el kaldırsın... Kabul edilmemiştir efendim.

Efendim Kângırı Mebusu Talât Beyin takririni tekrar okuyoruz.

(Takrir tekrar okundu.)

REİS — Efendim bu takriri nazarı mütalâaya alanlar lütfen el kaldırsın... Talât Beyin takriri nazarı itibara alınmamıştır efendim.

Efendim şimdi Konya Mebusu Mustafa Feyzi Efendinin takririni tekrar okuyoruz.

(Takrir tekrar okundu.)

REİS — Efendim bu takirde şekil tesbit buyurmamışlar. Binaenaleyh bu takriri nazarı mütalâaya alanlar lütfen el kaldırsın... Nazarı mütalâaya alınmamıştır efendim.

VEHBİ B. (Karesi) — Leylî ve meccani talebe hakkında bendenizin de bir takririm vardı.

REİS — Evet efendim zatı âlinizin takririni de tekrar okuyoruz.

(Karesi Mebusu Vehbi Beyin takriri tekrar okundu.)

REİS — Efendim Vehbi Beyin takririni kabul buyuranlar lütfen el kaldırsın... Kabul edilmemiştir efendim.

Efendim, üçüncü fıkranın şekli muaddeli oluyor :

Salisen: Bileümle askerî mektepler, darüleytamlar ve darüşşefakalar talebesi ile neferden başçavuşakadar (Başçavuş dâhil) olan asker ve jandarma efradının kendi usul ve fîruuna veya zevcesine veya birader ve hemşiresine veya bunların evlâdına veyahut baba ve anasının birader ve hemşiresine veya kayın peder ve kayın validesine yazacakları ve bu akrabanın mezkûr talebeye ve efrada gönderecekleri mekâtîp.

REİS — Efendim bu fıkra bu şekilde tesbit edilmiştir. Şeklin tebdilini arzu buyursanız yeni şeklini tesbit edersiniz.

VEHBİ B. (Karesi) — Efendim Posta Telgraf Encümeni Reisi Muhterem Sabri Beyefendi teknil darüleytamların muafiyetini kabul ettiler. Muvazenei Maliye de muvafakat etti ise zapta geçsin, o surette malûm olsun.

REİS — Efendim fıkrada sarâhat mevcuttur. İzahatı lâzime de verilmiştir. Binaenaleyh üçüncü fıkrayı tadil ve hile âraya vaz'ediyorum. Kabul buyuranlar lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir efendim.

Efendim! Dördüncü fıkrayı okuyoruz.

Râbian : Hilâiahmer Cemiyetinin ve İtibarı Millî Bankasının merkezi umumisi ile şubatu veyahut işbu şubatin yekdiğeri arasında teati olu-

nacak evrak muhaberesi ve kıymeti mukaddereli mekâtîp ve kıymetli ve kıymetsiz posta paketleri.

REİS — Efendim Muvazenei Maliye Encümeni bu fıkrayı tayyetmiştir. Binaenaleyh tayyın leh ve aleyhinde söz istiyen var mı? (İzah etsinler sesleri)

VEHBİ B. (Karasi) — Efendim, evvelâ encümen, tayyın sebebini izah etsinler.

Dr. FUAD B. (Kırkkilise) — Efendim bendeniz tayyın aleyhinde söyleyeceğim.

REİS — Buyurun!

FUAD B. (Kırkkilise) — Efendiler malûmuâliniz memleketimiz pek çok masaibe mâruz kalmış, pek çok felâketler geçirmiştir. Bu felâketleri telâfi edebilmekliğimiz için Hükümetin müzaheretine nail olacak cemiyeti hayriyeler lâzımdır. Bu cemiyeti hayriyeler ki, halkın tamamıyla şefkat ve muhabbetine sahne olmaktadır. Şimdiye kadar memleketimizde taazzuv etmiş olan cemiyetler maalesef diyebilirim ki, Hilâiahmer ve Himayietfâl cemiyetleridir. Bunlardan efendiler Hilâiahmer Cemiyetinin bu memlekete yapmış olduğu ve yapmakta bulunduğu hizmetleri hepimizin nazarı şükranımız önündedir. Bilhassa önümüzde bulunan büyük bir mübadele meselesinde Hilâiahmerin ettiği yardımları ve hattâ maddî ve müspet olarak yüzbinlerce liralık emval ve eşyasını bu uğurda vaz'ettiğini nazarı dikkate alacak olursak Hilâiahmere bizim de elimizden geldiği kadar yardım etmeğliğimiz vazifemiz olduğunu takdir ederiz.

Efendiler Hilâiahmer olsun, Himayietfâl olsun halkın teşkilâtıdır, halkın müessesesidir. Bunlar doğrudan doğruya Hükümetin yapacağı vazifeleri kendi üzerlerine almışlardır. Yani halk Hükümete zâhir bir vaziyette, muavin bir vaziyettedir. Değil memleketimizde, hattâ en zengin memleketlerde dahi cemiyetlere lâzım olduğu kadar müzaheret, sühulet gösterilir. Bendeniz teklif ediyorum, Hilâiahmer Cemiyetiyle evlâdı şühedanın refah ve saadetini temin etmek için teşekkül etmiş olan Himayietfâl Cemiyetinin dahi posta ve telgraf ücretinden affı ile onlara lâzımgelen teslihat gösterilmiş olsun ve Hükümet de onların bu hizmetlerine mukabil hiç olmazsa bu suretle bu iki cemiyete zâhir olsun. Dikkat edilecek olursa bu cemiyetlere bahşedilen bu müsaadat halkın cebinden çıkıyor demek-

tır. Bunu kabul etmekle yani Himayeietfal Cemiyetinin posta ücretinden affını temin etmekle senede belki 20, 30, 50 ve belki yüz çocuğun refahını temin etmiş olacaksınız. Onun için teklif ediyorum, Himayeietfal ve Hilâliahmer cemiyetleri kemakân posta ücretlerinden istisna edilsin. Bu posta ücretine verecekleri tahsisatla hiç olmazsa elli, yüz çocuğun refahını temin suretiyle daha çok iyilik yapmaya çalışabilirler. Bu hususta tadil takriri veriyorum.

VEHBİ B. (Karasi) — Efendim bizde maaşesef cemiyatı hayriye doğar, bir feryattır gider, parlar parlar, nihayet birden sönmeye başlar, söndürürüz. Müdafaai Milliye Cemiyeti teşekkül etti söndürdük, Donanma Cemiyeti teşekkül etti, milyonlar meydana getirdi ve belki de hakikaten nâfi hizmetleri sebk etti, söndürdük. (Biz söndürmedik sesleri) Söndürenler yine bu memleketin efradından idi. Rica ederim onları vatandaşlıktan sildik, tebrie ettik, çok iyi, fakat şimdi de elimizde bir tane Hilâliahmer Cemiyetimiz kaldı. Bir de çocuklara bakan, onları büyüten, adı gibi çocukları himaye eden ve çocuk halinde bulunan, büyüülmesi lâzımgelen bir Himayeietfâl Cemiyeti var. Bunlardan da muavenet ve müzaheretimizi esirgemek istiyoruz.

Esasen bu gibi cemiyetlerin ilerletilmesi Hükümetin yardımıyla, bütçesiyle olamayacağı gibi aşikârdır. Binaenaleyh bu gibi cemiyetleri yalnız teşçi ve teşvik etmek lâzımgelirken, önlerine engel koymakta mâna yok. Zaten mevcudolan bir muafiyeti niçin bugün ref'ediyoruz? Sonra İtibarı Millî Bankası. Tek bir sehminim yoktur. Olsaydı da karşınıza çıksaydım ve deseydim ki : Efendiler, sizden evvel bu milletin mümessili olanlar bir kanun neşrettiler ve bu kanunda dediler ki; bu bankanın şu, şu masarifi vardır, şu imtiyazı vardır, millî bir bankadır. Efendiler, bu memleketin bankaya ihtiyacı vardır ve halen de var, her gün bağırıp duruyoruz köylülerin, fakara ve ağniyanın, eşrafın, kadınların parasını toplamışız, bir banka vücuda getirmişiz. Şimdi bunu yürütmek ve daha ziyade ilerletmek lâzımgelirken vaktiyle kanunla verdiğimiz bir şeyi bugün diğer bir kanunla güp diye atıp çıkarmak doğru bir şey değildir. Bir eline ver, öbür elinden al. Bu, doğru bir şey değildir, gayet yanlış bir şey-

dir. Bu, hakkı müktesepleridir. Çünkü vaktiyle öyle ilân ederek o tahvilâtları bu suretle sattınız, şimdi ne hakla onu kaldırılıyorsunuz? Efendiler mahkemeye gitse, sizden dâva etse, bu hakkın karşısında ne diyeceksiniz efendiler? Binaenaleyh bu çok yanlış bir muameledir. Bu ipka edilmelidir. Bilâkis Himayeietfal Cemiyeti de himaye edilmelidir. Bari müspet olarak hizmet etmiyoruz, hiç olmazsa menfi olarak hizmet etmiyelim.

ZEKİ B. (Gümüşane) — Efendim encümen izahat versin.

FERİDUN FİKRİ B. (Dersim) — Bendeniz de encümenin izahatından sonra söz istiyorum. Bu İtibarı Millî Bankası hakkında izahat versinler.

ALİ CENANİ B. (Gaziantep) — Efendiler, memleket içerisinde bir maksadı hayırla veyahut millî iktisadiyatı yükseltmek için tesis edilen her müesseseye yardım etmek düşünüldüğü zaman başta iki mesele nazarı dikkate alınır. Birisi posta ve telgraf ücretinden istisna, ikincisi rüsumattan, Gümrük Resminden istisna. Efendiler; uzun müddettenberi bendeniz Muvazenei Maliye Encümeninde bulunuyorum. Meclisi Mebusanın ilk teşkili gününden beri orada bulunuyorum. Her geçen müzakerede aynı meselelerle temas ettik. Cemiyatı hayriyeye yardım etmek lâzımdır. Bunun lüzumuna bendeniz de kaaniim. Fakat, Devletin bir umurunu ifa eden bir müesseseye veyahut Devletin bir rüsumunu cibayet eden bir daireye tahmil olunan vazifeyi aynı zamanda nazarı dikkate almak icabeder. Bugün Posta ve Telgraf İdaresini muntazam bir şekilde koymak için uzun zamanların tetebbülları ile tetkikleri ile vücuda gelmiş bir kanunu müzakere ediyoruz. Yarın bu kanunun mütemmimi olan Telgraf Kanununu da müzakere edeceğiz. Efendiler; Posta, Telgraf İdaresi muafiyet ve istisnaiyet yüzünden bu müessesenin efrada karşı ifa etmesi icabeden vazifesini de göremeyecek bir hale gelmiştir. Bugün cümlemiz şikâyet ediyoruz. Hususi mektuplarımız, hususi telgraflarımız vaktiyle mahallerine yetişemiyor. Çünkü hususi muamelelattan haricolarak kendisine tahmil olunan bâr, diğer eiheti ihmal etmesini muciboluyor. Geçen sene Fuad Beyin teklifi üzerine Himayeietfalin mektup ve telgraf ücretinden istisnası için

encümeneye bir tahrir gelmişti. O tahriri müzakereye ettik ve o tahrir münasebetiyle aynı meseleyi mevzuubahsetmiştik. Hilâliahmer ve sair müessesatı hayriye milliyenin de istisna ve muafiyetine dair bir fıkra vardı. Onu da tayyetmiştik. Bunların muvacehesinde bizim düşündüğümüz, millet bu müessesata yardım edecekse bu yardımı açık ve bâriz bir şekilde yap-sın. Fakat kendi idaresini müşkilâta uğratacak bir muafiyet yapmasın. Hilâliahmer Cemiyeti muhaberati için senevi ne kadar masraf lâzımdır? Meselâ iki bin lira lızım, bunu muvazenei umumiyyeden verelim.

Himayeietfal için ne lâzım? Üçyüz, beşyüz lira lâzım. Onu da Muvazenei Umumiyyeden verelim. Fakat Posta ve Telgraf İdaresini böyle muafiyet yükü altında bulundurmuyalım.

ZEKİ B. (Gümüşane) — Açık söyle açık!

ALİ CENANİ B. (Devamla) — Açık söyleyeyim. Müessesatı hayriye veya milliyeye bir yere mektup gönderdiği zaman bunların hepsinin maksadı hayırla gönderildiğini teftiş etmek, kontrol etmek, muayene etmek, bizim için mümkün değildir. Bu maddede kıymetli paketler ve kıymetsiz paketler vardır. Sonra yarın Meclisimize gelecek Telgraf Kanununda telgraf ücretinin de istisnası teklif edilecek. Peki efendiler, posta paketlerini, kıymetli paketleri bu cemiyetlerin hep maksadı hayırla gönderdiğini kontrol ve muayene edecek bir teşkilât var mıdır? Buna Posta İdaresi imkân bulabilecek midir? Bu baştan aşağı sayılan muafiyet böyle olacağına diyelim ki; Posta İdaresi herkesin mektubunu meccanen nakleder. Ondan sonra Muvazenei Umumiyyeye beşyüz bin lira tahmil edelim.

ZEKİ B. (Gümüşane) — O kadar izâm etmeyin.

ALİ CENANİ B. (Devamla) — İzâm etmek değildir beyefendi. Koli muamelâtında yapılmış suiistimaler vardır, bunu burada söylemek istemiyorum ve lüzumlu görmüyorum.

İBRAHİM SÜREYYA B. (İzmit) — Çok rica ederim, söyleyiniz de biz de anlıyalım.

ALİ CENANİ B. (Devamla) — Gümrük muafiyetinden dolayı yapılmak istenilen birçok suiistimalât olmuştur. Bunu da söylemek istemiyorum. Muavenet yapmak istediğiniz müessesata fiili muavenet yapınız; nakdi muavenet yapınız. Fakat böyle muafiyet şeklinde, mahiyeti ne ol-

duğunu bilmediğimiz hususatta dikkatli bulunalım. Muvazenei Maliye Encümeninin maksadı bunlara muavenet etmemek değildir. Muafiyet vaz'etmiyelim, para verelim. Efendiler bugün Hilâliahmere beşyüz lira, bin lira verelim. Müraselâtını ifa etmek için (500) lira da Himayeietfale verelim. Diğer müessesatı iktisadiyyeye de verelim, fakat Muvazenei Umumiyyeden miktarını tâyin ederek verelim, muhaberati ona göre yap-sınlar. Posta İdaresini de böyle vaziyette bırakmıyalım. Muayene, kontrol, teftişi mümkün olmayan müraselâtı meccanen yaptırmıyalım.

VEHBİ B. (Karesi) — Efendim Birinci Meclisten beri encümeneye bulunduğunuza göre bu İtibarı Millî Bankası için çıkan kanunun nazarı tasvibi âlilerinden de geçmiş olması icâbederdi. Halka ne suretle diyeceksiniz ki : Bu muafiyeti size verdik, fakat şimdi kaldırdık. Bendeniz alâkadâr olmadığım için soruyorum.

ALİ CENANİ B. (Devamla) — Zatiâliniz İktisadı Millî Bankasında alâkadâr değilim buyurdunuz. Halbuki bendeniz alâkadârım. Fakat istemem ki ben alâkadârım diye Devletin varidatına zarar irâs edeyim. Bendeniz şahsan alâkadâr olduğum halde onun aleyhindeyim.

ZEKİ B. (Gümüşane) — Efendim bendeniz Ali Cenani Beyin müphem olan izahatından bir şey anlıyamadım. Pek müphem ifadatta bulundular. Daha Türkçesi bunun altında bir suiistimal merkezi olduğunu anlatmak istediler. Eğer nokta nazarlarını açık ve bâriz surette Heyeti Umumiyyeye bildirmiş olsalardı biz de lâzım olan nıkatı arz ederdik. Eğer Hilâliahmer Merkezi Umumisinde böyle bir suiistimal varsa milletin bunu açık olarak bilmesi lâzımdır. Yoksa müessesenin, birtakım şahsiyetlerin leke altında kalmasını Heyeti Umumiye teeviz buyurmazlar zannederim. Hilâliahmer ne yapmıştır? Zannederim ki bu memleketin acıklı ve elemli zamanlarında bu memlekete elinden geldiği kadar hizmet etmiştir. Evet, birtakım mubayaatta bulunmuştur. Birçok sevkியatta bulunmuştur.

Milletin her duygusuyla, her hissiyle mütehasis olmuştur ve elinden geldiği kadar her tarafa bir parça yardım etmiştir. Bunları unutmıyalım. Zannederim ki Hilâliahmeri aramak için bir harb felâketini görmek istiyoruz. Harb biter bitmez Hilâliahmerin yapmış olduğu birçok iyilikleri, hizmetleri unutmıyalım bey-

ler! Alelhusus arkadaşların buyurdıkları gibi, yarın başlamak üzere olan mübadele meselesinde zannediyorum ki o biçareleri, fakirleri Hilâhmer bizden ziyade düşünüyor.

Sonra banka meselesi var orta yerde. Hayatı iktisadiyede yükselmek isteyen bir milletin bankasına bu ağır darbeyi vurursak ne olur? Sonra bağıyoruz; iktisadımız bozuldu, bankalarımız yoktur. Geçengün Sabri Bey buyurdular ki: Havale meselesinde ne vakit bankalar, ticaret postaları memleketin her tarafında açılacak olursa biz daha ziyade ciddiyetle parayı sevk edebiliriz. Milletın gözbebeği makamında olan bir müessesenin bir yerden diğer bir yere nakletmek istediği mektuplarını ve eşyasını sevk etmek için senevî beşyüz lira kadar bir muhassasatı kesersek zannederim bu muamele Meclisin mevkii ile de mütenasib olmaz. Ali Cenani Bey; Hilâhmere defaten para verelim, şahsî olarak mekâtibini, eşyasını meccanen sevk etmiyelim de muvazenei umumiyeden para verelim buyurdular. Bu açıktan açığa onlara itimatsızlıktır, eğer bizim onlara itimadımız yoksa, müessesede bozukluk varsa müesseseyi ıslah etmek bizim vazifemiz dâhîlindedir.

Binaenaleyh pek rica ederim bu maddeyi kabul edelim.

FERİDUN FIKRÎ B. (Dersim) — Efendiler bendeniz Muvazenei Maliye Encümenini tebrik edeceğim. Çünkü yeni Türkiye bütün muamelâtında hissiyattan tecerüdederek doğrudan doğruya fennî iktisadın, esasatı iktisadiyenin, esasatı maliyenin bize emrettiği usuller dairesinde hareket etmeli.

Efendiler Heyeti Celile Posta, Telgraf ve Telefon İdaresi tarafından verilmiş olan lâyhâ kanuniyenin esbabı mucibesi, mahsulü tecariptir. Tamamiyle hayatı ameliye sahası içinde bulunan bir heyetin tecrübesinin mahsulüdür. Bakınız orada ne diyor: «Hususa ki memlekette vesaiti nakliyenin lüzumu derecede mütevessî olmamasından naşi tahriratla muhaberenin müstelzim olduğu zamandan da istifade için hemen her maddenin telgrafa tahmil edilmekte olması ve başlıca âmîl ve saik olarak itiyatla beraber muhaberatı resmîye için gerek ücret, gerek tarzı ifade ve salâhiyet gibi bir kaydı sahih ve mazbut bulunmaması,

resmî muhaberatda âdeta bir suiistimal vücudunda getirmiştir. Bunların taksiri â'dâd ve kelimatı için vâkı tebligatı mükerrere ve murakabeî daime de matlup tesiri hâsıl edememiş ve uzun senelerin tecaribine göre bunun önüne ancak muhaberatı resmîyenin de ücrete tâbi tutulması ile geçmek kabil olacağı tebeyyün etmiştir.»

Efendiler bu maddenin üçüncü fıkrasının müzakeresinde dışardaydım, itiraz edeceğim. Hattâ makamâtı âliye arasında teati olunan mektuplar bile, bütçede bunlara ayrı bir fasıl açarak, ücrete tâbi tutulmalıdır. Çünkü biz bugün muntazam bir posta idaresi vücudunda getiriyoruz. Posta idaresi bir inhisardır. Gerçi biz buna Hükümet idaresi namını veriyoruz. Fakat bu bir şahsiyeti iktisadiyedir. Hukukî bir şahsiyeti iktisadiyedir. Mahakim nazarında şahsiyeti hukukîyesi vardır. Öyle olduğu gibi de ayrıca bir «monopol» dır. İnhisardır, bir şirkettir. Böyle olduğu halde biz tuttuk. Birçok kişileri bundan muaf addettik.

Karşımıza şimdi İtibari Millî Bankası gibi bir müesseseyi iktisadiye, bir müesseseyi maliye çkıyor. Biz müessesatı maliyeyi koruyalım derken kurmakta olduğumuz diğer bir müesseseyi maliyeyi çğnemeye, zedelemeye çalışıyoruz. Bendeniz de İtibari Millî Bankasının kuvvetli olmasını ve onun bir Devlet Bankası haline getirilmesini arzu ederim. Fakat İtibari Millî Bankasının da vaziyetini nazarı dikkate almak icabeder. Eğer İtibari Millî Bankasını himaye etmek istiyorsak bütçeye bir para koruz ve deriz ki : İtibari Millî Bankasına şu kadar para verilecektir. Eğer bunu Muvazenei Maliye Encümeninin teklifi gibi bir şekilde yaparsak suiistimale de mahal kalmaz ve o vakit İtibari Millî Bankasını nevama Muvazenei Maliye Encümeninin ve Heyeti Celilenin kontrolü altına almış oluruz. Şu suretle efendiler; vücudunda getirmekte olduğumuz bir müesseseyi maliyeyi - ki bir müesseseyi iktisadiyedir, müesseseyi inhisariyedir İnhisar yaptık. Monopoldur - bunun bugün şu suretle hukukunu gasp ve yarın şu suretle hukukunu kasretmek, ertesi günü bilmem kimleri muaf addetmek. Bendeniz bunları katiyen doğru görmüyorum. Bu iktisadi bir hayattır. Bunları kuvvetlendirmek için biz buna hayat

vermeliyiz. Kuvvetli bir hale getirmeliyiz. Sair memleketlerde şirketlerin yaptığı bu işi biz burada Devletin himayesinde bir şirkete yaptırıyoruz. Binaenaleyh bendeniz Muvazene-i Maliye Encümeninin teklifi veçhile İtibari Millî Bankasının teati edeceği mektupların ücrete tâbi tutulmasını ve onu himaye edecek işek başka türlü tedabire tevessül etmemizi doğru görüyorum ve Heyeti Celileden istirham ediyorum; şunu hariç bırakmak, bunu hariç bırakmak, kâinatı hariç bırakmak noktai nazarıma artık hitam vererek, mümkün olduğu kadar ücretat muafiyetini kasredelim. Bendenizin mâruzatı bundan ibarettir.

ALİ ŞEVKET Ef. (Giresun) — Bendeniz Feridun Beyin ifadesinin aksini istilzam ediyorum ve maddenin aynen kabulü taraftarı olmakla beraber bu meyana Halk Fırkası muhaberatının da ilâvesini teklif ediyorum. (Öyle şey olur mu, sadaları)

SABRİ B. (Saruhan) — Efendiler, şimdi vereceğim izahatla evvelki sözlerimin tezat telâkki edilmemesini rica edeceğim. Parayı düşünmekle beraber memafii umumiyeye taallük eden bir şeyde de o histen tecerrüdetmemiş olduğumu arz nedertim. Posta Encümeninin Hilâliahmer meselesiyle bank meselesindeki noktai nazarı şu olmuştu : Hilâliahmer nedir? Gerek memleket dâhilinde ve gerek haricinde birtakım ünat cemeder ve bunu bilhassa harb zamanlarında vatanın saadeti uğrunda fedayı nefseden mecruhın ve mâlûlünün tedavisine hasreder, diğer taraftan da bu felâket devri bittiği vakitte, zelzeleler ve yangınlar gibi umumi felâketlerle hakikaten mahıv ve perişan olmuş muhtacı şefkat ve muavenet insanların imdadına yetişir ve onlara yardım eder. Şu halde Hilâliahmerin sermayesi kimin malıdır? Ya mecruhun, yahut yangına uğramış bir felâketzedenin veya diğer suretle bir eleme uğramış bir şahsındır. Bunun için Posta Encümeni burada biraz iktisat fikrinden kendisini teoridediyor. (Bravo, sesleri) Mademki Hilâliahmer böyle bir müessesedir ve mademki bunun sermayesi birtakım mâlûlün ve felâketzedendir; bu şefkate Hükümetin iştirakini - bir şubesi suretiyle - göstermek için muafiyeti kabul etti. Bank meselesine gelince; noktai nazar şudur :

MAZHAR MÜFİD B. (Denizli) — Onu da Hilâliahmer gibi tarif buyurunuz, İtibari Millî Bankası nedir?

SABRİ B. (Devamla) — Bank meselesine gelince; encümenin noktai nazarı şu olmuştur : Bilirsiniz ki efendiler, memleketimiz iki mücadeleye sahne olmuştur. Birisi, istihlâs mücadelesidir ki, elhamdülillâh hüsnüneticeye vâsıl oldu. Fakat harb bitmedi. Asıl mücadele iktisadiye, yaşamak mücadelesine girdik. Önümüzdeki mücadele geçen mücadeleye daha faik bir mücadele gibi görünüyor. O halde Hükümetin vazifesi nasıl ki, ilk mücadeleyi temin için top dökme, barut imal etmektir, iktisadi mücadelede de fedakârlıkta bulunmak ve mevcut müessesatı himayeye sarfı mesai etmektir. Acaba denilebilecek mi ki; bu İtibari Millî Bankasına muavenetiniz nedir? Birkaç bin liradır. Evet, fakat bir demânevi surette muaveneti nazarı itibara almıştır. Böyle posta ücretinden istisna suretiyle muavenette bulunmakla... İkincisi, bu müessesenin diğerlerine faikiyetini âleme ilân ederek Devletin itibari malîsini tahkim etmek... Demek ki, iki noktai nazar tebeyyün etmiştir iki gaye takibetmiştir. Birincisi, bu bankanın itibarını yükseltmek ve bu müessesenin inkişafı matlub olduğunu harice ilân etmek. İkincisi de, bu arzuyu mümkün olduğu kadar fiilen izhar etmektir. Posta ve Telgraf İdaresi bu müessesenin masuniyetine taraftar olmuştur ve hattâ taraftar olmakla beraber demiştir ki; inşallah benim başıma birkaç yüz banka getirir ve onların muhaberatını Posta ve Telgraf İdaresi meccanen nakletmeyi taahhüdeder.

ABDULLAH B. (Trabzon) — Sabri Bey-efendi! Şimdiye kadar posta Hilâliahmer'in mektuplarını meccanen mi naklediyordu?

SABRİ B. (Saruhan) — Evet efendim, yalnız efendiler, Hilâliahmer'deki suiistimal meselesinden bahsetmeyi arzu etmezdim. Fakat istitraden arz edeyim. Kanun yapmak başka, kanunun tatbikatı yine başkadır. Kanunun tatbikatında suiistimal edenler elbette tecziye edilirler. Zannedirim ki, Himayiatfal Cemiyeti Reisi Muhterem tarafından da endişe izhar olundu. Şimdi ona cevap vermek istiyorum. Biz suiistimal var, diye bir şey düşünmedik. Şimdi suiistimal lâkırdısı kulağıma dokundu. Eğer bu

farzımuhal olarak böyle bir şey varsa bu kanunun suveri tatbikiyesindeki fenalık demektir ki, bu başkadır. Kanun vaz'ında düşünülecek hikmet başkadır. Hilâliahmerin suiistimalinden haberim yoktur. Eğer böyle bir şey varsa müsebbiplerinin Allah cezasını versin.

Sonra Fuad Beyefendinin endişesine gelince: Maddenin nihayetinde müessesatı hayriyeye dair bir fıkra vardır ki, zannederim ondan istifade edebilirler. Sonra Vehbi Beyin bir temennilerini arz ediyor, bunu takdir ediyorum. Benim kanaatim Büyük Millet Meclisi müessesatı hayriyeyi milliyeyi yıkımyacaktır, ihya edecektir. Hakikaten mütareke zamanında teessüs eden Hükümetin nahiyesinde bu bir kara lekedir ve bunun ihyası için zaten Makamı Riyasete iki gün evvel bir takrir taktım ettim ve bunun ihyasını teklif ettim. (Teşekkür ederiz, sesleri)

MUHTAR B. (Trabzon) — Efendim demiryollarında posta muamelâtının kendi taraflarından nakline dair bir muafiyet vardı. Bu salâhiyet elyevm bâki midir, değil midir? Yani şimendiferler kendi postalarını bilâücret naklediyordu, bunlar yine bâki midir, değil midir?

SABRİ B. (Saruhan) — Onu bilemem. Şimdi bunu kabul ettik. Ve suiistimalât kapılarını kapıyalım dedik. Nakliyat şirketleri kendilerine aidolan muhaberatı vesaitleriyle nakletmek salâhiyetini haizdir dedik.

MUHTAR B. (Trabzon) — Yani şunu demek istiyorum ki: Enebi sermayeli olan şimendiferler inhisarına mukabil posta ücretine aidolan bamukavele verdiğimiz salâhiyeti muhafaza ediyor. İtibari Millî Bankası Türk sermayesi olduğu için bununla oynyabiliyoruz. Bunu nazarı dikkatinize vaz'ediyorum.

SABRİ B. (Devamla) — Enebi şirket yoktur. Hepsî Türk anonim şirkettir. Türk müessesesidir. Enebi parası diye bir şey yoktur.

MUHTAR B. (Devamla) — Türk parasıyla yalnız İtibari Millî Bankası vardır.

MUVAZENEİ MALİYE ENCÜMENİ MAZBATA MUHARRİRİ ALİ CENANİ B. — Zeki Beyefendiye cevap vermek isterim. Bâzı suiistimalâtтан bahsettiler. Bendeniz falan veya filân cemiyeti kasederek söylemedim. Söylemek isteseydim bunu Heyeti Celilenize vesâikle arz ederdim. Bendenizin Encümen namına burada

Heyeti Celilenize izah etmek istediğim nokta, müessesatı hayriyeyi milliyeye muavenet edilmesin şeklinde değildir. Fakat millet falan zata ve filân müesseseye muavenet edeceği zaman yapacağı şeyi bilerek yapsın. Biz ne fedakârlık etmek istiyoruz. Himayeî Etfal Cemiyeti atfalin himayesi için, terbiye ve sairesi için pek çok fedakârlıkla çalışıyor. Himayeî Etfal Cemiyeti mübeccel bir cemiyettir. Bendeniz de o cemiyetin efradı meyanındayım. O cemiyete bir muavenet yapmak isterim. Fakat bu muaveneti bilerek yapalım. İstisnaiyetle Devletin, devairin umurunu ihlâl etmiyelim. Yarın beş cemiyet daha çıkar, on cemiyet daha çıkar. Her müesseseyi hayriyeyi milliyeye postalarının meccanen nakli gibi bir muafiyeti tabii birisinde kabul edersek diğerinde de kabul etmek mecburiyeti hâsıl olur. Birisinin istisna ve muafiyeti diğerinin de istisnasını istilzam eder. Bundan da Posta İdaresi münakalâtı umumiyeyi meccanen nakletsin demek çıkar. Binaenaleyh muavenet lâzım olan cemiyatı hayriyeye Millet Meclisi bilerek halkın parasından muayyen miktarda bir hisse ayırıp versin ve halk da ona muavenet ettiğini bilsin. Nitekim Feridun Fikrî Bey Posta ve Telgraf Kanununun mazbatasından bir fıkra okudular. Aynı geçen sene encümende konuşulmuş, düşünülmüş ve Hükümete teklif edilmiş olan bir meseledir. Biz Hükümetin telgraflarından da aynen efradın telgrafları gibi ücret almak istiyoruz, her dairenin bütçesine bir miktar telgraf ücreti koyalım. O vakit onlar telgraf çektikleri zaman düşünsünler. Kelimeleri tasarruf etsinler. Efrada aidolan veyahut resmî olmıyan muamelâtı telgrafla yazmasınlar. Bununla Hükümetin dairei resmîyesi üzerine bir nevi kontrol koyalım diyoruz. Devairi Hükümet hakkında ademiitimat göstermek değildir. Yalnız teftiş ve muazeneyi kontrol etmek mümkün değildir. Kontrolü teshil edecek bir tedbir olmak üzere kabul ediyoruz. Bu müessesatı hayriye ve maliyenin de muamelâtını kontrol etmek, teftiş etmek mümkünsüzdür. Gönderilecek müraselâtın sırf o cemiyetin umuru hayriyesine mahsus olacak bir şekilde yapılacağına emniyet hâsıl etmek için bir teftiş yapmak imkânı yoktur. Binaenaleyh bunlara yapılacak olan muaveneti falan şekilde yapalım diyoruz. Bunu muafiyet şeklinde yapmayalım. Encümenin noktai nazarı budur. Fakat Heyeti Celileniz kabul eder, et-

mez, bunu bilmem. Bu Heyeti Celilenin takdiline ait bir meseledir.

VEHBİ B. (Karesi) — Efendim, eğer istisna yapılmamış olsaydı söz yoktu. Madem ki, istisna kabul edildi ve gayet mahdut bir istisna kabul edildi. Bunu îzam ederek her şeyi meccanen nakledeceğiz veya posta ücretini tahdidedeceğiz demek doğru değildir. Sonra verilen cevap iknai değil belki ifhamî olabilir. Suiistimalden bahsolunuyor. Bir hayrı suiistimal o hayrın yapılmamasını icabetmez. Suiistimal yaptırmıyalm. Maksadı hayırla meydana getirilmiş bir işde suiistimal edenleri tecziye edelim. Kafasını kıralım. Ezelim. Fakat o hayrı büsbütün kaldırmak doğru değildir. Hükümetin telgraf ücretleriyle bunu mukayese etmek doğru değildir. Çünkü bendeniz de temenni ediyorum. Hükümetin telgrafları ücretli olsun. Yani irat masraf yapılsın. Posta ve telgraf için bütçeye varidat konsun, bu suretle işi tesbit edelim, bu gayet iyi bir şey olur ve hususi çekilen telgraflar, şifreler bunun içinden çıkar, gider. Bunu çok temenni ederim, onunla bu meselevi tağlit etmek doğru değildir.

FERİDUN B. (Dersim) — Tağlit değil, doğrudur.

VEHBİ B. (Devamla) — Tağlittir efendim! Bu doğru değildir. O büsbütün başka bir meseledir. Binaenaleyh yapılmış olan ve devam eden hayrı yıkımalı. Kanunen verilen bir hakkın nasıl kaldırılacağına dair maalesef burada bir kelime işitmedim.

Dr. FUAD B. (Kırkkilise) — Sabri Beyefendi beyanatlarında, hamisen, «Hilâliahmerden» sonra, «müessesatı hayriye kelimesi» vardır, buyuruyorlar. Hükümetçe müessesatı hayriye milliyenin ayrıca takarrür edeceği veçhile mekâtibi posta ücretinden muaftır, buyurdular. Halbuki Muvazenei Maliye Encümeni bu maddeyi dahi tayyetmiştir. Onun için Himayiatfal ile Hilâliahmerin hiç farkı yoktur. Hilâliahmer kabul edildikten sonra Himayiatfal Cemiyetinin de kabul edileceğini ümidediyorum; binaenaleyh Hilâliahmer Cemiyetine olduğu gibi birkaç şehit yavrusuna daha bakabilmek için Himayiatfal Cemiyetini de müstefidediniz.

(Hamisen: Hilâliahmer) kaydından sonra, (Himayiatfal Cemiyeti) isminin de ilâvesini çok rica ediyorum.

REİS — Efendim iki tane kifayeti müzakere tavrı vardır, bunları okuyacağız.

Riyaseti Celileye

Müzakere kâfidir. Takririn reye vaz'ını teklif eylerim.

12 Eylül 1339

Giresun Mebusu

Ali Şevket

Riyaseti Celileye

Müzakere kâfidir. Maddenin tadilat veçhile reye konulmasını teklif ederiz.

Kastamonu

Kastamonu

Rıza

M. Fuad

REİS — Evvelemerde müzakerenin kifayeti ni reyi âlilerine vaz'ediyorum. Müzakereyi kâfi görenler lütfen ellerini kaldırsın. Müzakere kâfi görülmüştür.

Takrirler okunacak efendim :

Riyaseti Celileye

Matbudaki hâmisin fıkrasının ipkasını ve (Himayiatfal Cemiyetinin) fıkrasının ilâvesini teklif eylerim.

Karesi

Mehmed Vehbi

Riyaseti Celileye

(Hilâliahmer Cemiyetinin ve İtibarı Millî Bankasının Merkezi Umumisi ile şubası veya hut işbu şubanın yokdiğeri arasında teati olunacak evrakı muhaberesi ve kıymeti mukaddereli mekâtib ve kıymetli ve kıymetsiz posta paketleri) fıkrasının ipkasını rica ederim.

Trabzon

Ahmed Muhtar

Riyaseti Celileye

31 nei maddenin evlen; hamisen fıkrasının ipkası; saniyen, Hilâliahmer Cemiyetinin ve İtibarı Millî Bankasının yanına Himayiatfal Cemiyetinin ilâvesiyle muafiyetten istifadesini teklif ederim.

Ertuğrul

Halil

Riyaseti Celileye

Evlâdı şühedanın refah ve saadetini temin etmek emeli mukaddesiyle teşekkül etmiş olan Türkiye Himayiatfal Cemiyeti mübeccel gayesine vusul için teşkilâtını tevsi etmekte ve fedakâr halkımızın şefkat ve muhabbetine isti-

naden günden güne uzviyetini takviye eylemektedir. Şüabatının taaddüt ve tekessürü habisiyle halkın, evlâdı şühedanın refah ve saadeti için verdikleri mebalîğden bir kısmının posta umuruna sarfına mecburiyet görülmesi muavenet edilecek evlâdı şühedanın adedi üzerinde bittabi tesir icra etmekte olduğundan cemiyet muhaberatının posta ücretinden affı ile bu bapta tasarruf edilecek mebalîğ ile birkaç fazla yetim yavrunun refahını temine imkân bahş buyurulmasını temenni ve maddenin hâmisin : Hilâliahmer ve Himayietfal cemiyetlerinin ve ilâh... şeklinde tadilini teklif eyeriz.

Kırkkilise

Dr. Fuad

İzmit

İbrahim Süreyya

Çorum

Mustafa Lûtfi

İçel

Okunamadı

Riyaseti Celileye

Posta paketleri hakkındaki muafiyetten yalnız Hilâliahmerin istifade etmesini ve İtibarı Millî Bankasına bahşedilecek muafiyetin yalnız evrakı muhabereye münhasır olmasını teklif ederim.

Karahisarî Şarki
İsmail

Riyaseti Celileye

Maddenin : Hâmisin :

Hilâliahmer ve Himayei Etfal cemiyetlerinin Merkezi Umumisiyle şüabatı ilâh... şeklinde tadiliyle kabulünü teklif eyerim.

Lâzistan Mebusu
Esad

Riyaseti Celileye

Hilâliahmer Cemiyetinin ve İtibarı Millî Bankasının Merkezi Umumisiyle şüabatı veyahut işbu şüabatın yekdiğeri arasında teati olunacak evrakı muhabere meyanındaki muafiyete Halk Fırkası muhaberatının dahi ilâvesini teklif ediyor.

13 Eylül 1339

Giresun Mebusu
Ali Şevket

Riyaseti Celileye

Posta ve Telgraf lâyihaî kanuniyesinin muafiyeti ücret bahsindeki Hilâliahmer ve İtibarı Millî Bankasına aidolan aksamın aynen kabulünü teklif eyerim.

Gümüşane Mebusu
Zeki

REİS — Efendim! Tahrirlerden Gümüşane Mebusu Zeki Beyin tahririnde (beşinci fıkranın aynen ipkası) teklif olunuyor. Bir de Muvazeneî Maliye Encümeninin tay teklifi vardır. Binaenaleyh encümeninki tay teklifidir, tahririnki ipka teklifidir. Diğer tahrirlerde de ilâve teklifi vardır. (Himayiatfal Cemiyetinin) ilâvesini teklif ediyorlar. Evveleminde tay teklifini reyî âlilerine vaz'etmek lâzımgelir. Binaenaleyh Muvazeneî Maliye Encümeninin beşinci fıkranın tayyına dair olan teklifini reye vaz'ediyorum. Beşinci fıkranın tayyını kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmemiştir efendim.,

MUVAZENEİ MALİYE ENCÜMENİ MAZBATA MUHARRİRİ ALİ CENANİ B. (Gazianteb) — Verilen tahrirlerle vaz'edilmek istenilen istisna varidatı Devlete taallûk ettiğinden tayyini esamiyle reye konmak zaruretini Heyeti Aliyenin ve Makamı Riyasetin nazarı dikkatine vaz' ederim.

REİS — Efendim tay teklifi kabul edilme-yince beşinci fıkra kabul edilmiş demektir. Binaenaleyh, Zeki Beyin tekliflerini reye vaz'etmeye lüzum yoktur. Şimdi tadil tekliflerini reyî âlilerine vaz'edeceğim.

Efendim Lâzistan Mebusu Esad Bey (Himayiatfal) Cemiyetinin ilâvesini teklif ediyor. (Kabul sesleri) Ertuğrul Mebusu Halil Bey tahririnde evvelâ : Hamisen fıkrasının ipkasını, saniyen de; Hilâliahmer Cemiyeti isminin yanına Himayiatfal Cemiyetinin ilâvesini teklif ediyor. Bu da binnetice aynı tekliftir. Karesi Mebusu Vehbi Bey dahi Himayiatfal Cemiyetinin ilâvesini teklif ediyor.

Efendim, Posta ve Telgraf Encümeninin beşinci fıkra olarak kabul ettiği muafiyet bu kısımda kanunen müktesebolan haklardır. Binaenaleyh (Himayiatfal) Cemiyeti bu defaki teklif ile, yeni bir kanun ile hakkı muafiyeti iktisabedecektir. Ve bu husustaki tahrirler müttehidülmealdir. Binaenaleyh Himayiatfalin bu kanunda iktisabı muafiyet eylemesi için beşinci fıkraya ilâ-

vesini kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir efendim.

Efendim! Diğer bir tahrir de yalnız Hilâliahmerin ipka edilmesini ve İtibarı Millî Bankasının tayyını teklif ediyor. (Geçti sesleri) Müsaade buyurun efendim, tahrirleri sıra ile reyi âlilerine vaz'ediyorum, binaenaleyh tay şeklinin âm ve şâmil olan cihetlerini reyi âlilerine vaz'ettim. Kısmen tay teklifi daha vardır. İpka teklifini aynen reyi âlilerine vaz'ettim. Karahisarı Şarki Mebusu İsmail Bey «Yalnız Hilâliahmerin istifade etmesini ve İtibarı Millî Bankasına bahşedilen muafiyetin de evrakı muhabereye hasrını teklif ederim» buyuruyorlar. Bu tahriri kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmemiştir.

Giresun Mebusu Ali Şevket Beyefendi Hilâliahmerin şuaabatıyla veyahut şuaabatın yekdiğeriyle teati edeceği evrakı muhabere meyanındaki muafiyete (Halk Fırkası muhaberatının) dahi ilâvesini teklif ediyorlar. Bu tahriri kabul buyuranlar lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmemiştir.

Trabzon Mebusu Ahmed Muhtar Bey de fıkranın aynen ipkasını teklif ediyor. Fıkra zaten aynen ipka edilmiş. Yalnız (Himayefatfal) ilâve edilmiştir. Şu halde (Himayefatfal) kaydı da ilâve edildikten sonra fıkrayı yeniden okutup reyi âlilerine vaz'edeceğim.

Rablan : Hilâliahmer ve Himayefatfal cemiyetlerinin ve İtibarı Millî Bankasının merkezi umumisi ile şuaabat veyahut işbu şuaabatın yekdiğeri arasındaki teati olunacak evrakı muhaberesi ve kıymeti mukaddereli mekâtîp ve kıymetli ve kıymetsiz posta paketleri.

REİS — Kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir efendim.

Efendim beşinci fıkrayı okuyoruz.

Fıkra :

Hamisen : Fukarayı sıbyana bilâbedel tevzi edilmek üzere şuaabatı Hükümetçe irsal olunacak kütüp ve resail.

REİS — Efendim! Burada bir noktayı nazarı dikkati âlilerine arz etmek isterim. Lâyihadaki, (30) neu maddeyi sona aldığımız için buradaki (31) nei madde (30) neu madde olmuştur. Aynı zamanda beşinci fıkra dördüncü ve altıncı fıkra da beşinci olmuştur. Çünkü : (30) neu maddenin ilk fıkrasını (31) nei madde olarak aşağıya aldığımız için beşinci fıkra dördüncü olmuştur. Şim-

di okuduğumuz altıncı fıkra da beşinci olmuştur. Binaenaleyh beşinci fıkra hakkında söz isteyen var mı? (Hayır sesleri) Beşinci fıkrayı aynen reyi âlilerine vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın, kabul edilmiştir efendim. Yedinci fıkra altıncı fıkra oluyor.

Sadisen : Türkiye Devletinin sefaret ve konsoloshanelerine posta ücretinden muafiyet bahşeden düveli ecnebiye sefaret ve konsoloshaneleri tarafından muafiyeti mezkûre hududu dâhilinde tevdi olunacak evrakı muhabere, posta ücretinden muafittir.

VEHBİ B. (Karesi) — Encümen buraya «Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin» yerine «Türkiye Devletinin» demiş. Bunu müsavı addettiği için mi koymuş? Bunu anlamak isterim?

REİS — Ali Cenani Bey Vehbi Beyin sualine cevap veriniz!

ALİ CENANİ B. (Gazianteb) — Harice karşı «Devlet» denilir.

VEHBİ B. (Devamla) — «Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetiyle» «Türkiye Devleti» tâbiri bir olduğu için mi konmuştur?

ALİ CENANİ B. (Gazianteb) — Tabii müsavı olduğu için koyduk ve harice karşı «Devlet», Hükümetin heyeti umumiyesi demektir.

REİS — Efendim. Altıncı fıkrayı encümenin tadili veçhile reye vaz'ediyorum.

RASİH Ef. (Antalya) — İsim doğrudan doğruya «Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti» dir. Kanunen de öyledir.

REİS — Efendim Muvazenei Maliye Encümeni «Devlet» şeklinde tadil ediyor. Tadil veçhile kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir efendim.

Efendim! Sekizinci fıkra var ki yedinci fıkra olacaktı. Encümen onu tayyetmiştir. Tay hakkında söz isteyen var mı efendim? (Hayır sesleri) Tayyı kabul buyuranlar lütfen ellerini kaldırsınlar. Tay kabul edilmiştir.

Efendim! Bu muafiyet faslı iki madde olarak tadil edilmişti. Şimdi bu tadil edilen fıkaratı kabul ettiniz. Şimdi otuz birinci maddeyi okuyoruz.

ALİ CENANİ B. (Gazianteb) — Maddeyi tayını esamiyle reye koymak istemez mi? (İstemez sesleri)

REİS — Efendim! Kanunun heyeti umumiyesini tâyini esamiyle reye koyacağız. Maddenin buyurduğunuz şekilde reye vaz'edilmesi için on beş imzalı bir tahrir verilmek lâzımgelir.

ALİ CENANİ B. (Gazianteb) — Hayır efendim, Nizamname sarihtir.

Madde 31. — Zatı Hazreti Hilâfetpenahi tarafından irsal buyurulacak müraselât dahi posta ücretinden muafır.

REİS — Söz istiyen var mı efendim? (Hayır sesleri) Otuz birinci maddeyi aynen reyi âlilerine vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Efendim! Ali Cenani Beyin tahrirlerine karşı izahat vermek mecburiyetindeyim. Bu kanun esasen tenkis veyahut tezyidi varidata taallük ettiğinden tâyini esamiyle reye kona-

eaktır. On ikinci maddeyi tâyini esamiyle reye vaz'etmeye Riyasetin iştibahı sebebolmuştur. Binaenaleyh âzadan on beş zat bu maddenin tâyini esamiyle reye vaz'ını talebederse o vakit tâyini esamiyle reye vaz'etmeye Riyaset mecburdur. Böyle bir talebolmadığı için reyi işariyle iktifa ediyorum.

Şimdi efendim, vaktimiz gecikmiştir. 12 nci madde hakkındaki âra neticesini arz edeceğim. (145) zat reye iştirak etmiştir. (119) kabul, (24) ret. (2) müstenkif vardır. Binaenaleyh on ikinci madde (119) reyle kabul edilmiştir.

Efendim yarınki ruznamemiz Posta Kanununun bakıyei müzakeratıdır. Yarın saat birbuçukta içtima etmek üzere Celseye nihayet veriyorum.

Hitamı müzakerat; saat : 6,00

Posta kanun lâyihasının onikinci maddesinin reye vaz'ı neticesi

(Kabul edenler)

Ali Rıza B. (Kastamonu), Veysel Rıza B. (Gümüşane), Mustafa Fehmi Ef. (Bursa), Kâmil Ef. (Karahisarı Sahib), İsmet B. (Çorum), Halet B. (Erzurum), İhsan B. (Ankara), Kâzım Hüsnü B. (Konya), Münir B. (Erzurum), Murad B. (Antalya), Avni B. (Cebelibereket), Rüşdü Pş. (Erzurum), Ali B. (Karahisarı Sahib), Talât B. (Ardahan), Esad B. (Amasya), Mustafa Ef. (Konya), Mazhar Müfid B. (Denizli), Muammer B. (Sivas), Süleyman Sırrı B. (İstanbul), Ali Rıza Ef. (Amasya), Hâzım B. (Niğde), Halil Hulki Ef. (Siird), Ahmed Şükrü B. (Dersim), Nuri B. (Kütahya), Hakkı B. (Van), Abdülğani B. (Mardin), Necip B. (Mardin), Ali Fuad B. (Urfa), Rauf B. (Lâzistan), Ahmed Sâki B. (Antalya), Hüseyin Hüsnü Ef. (İsparta), Mehmed Emin B. (Karahisarı Şariki), Saib B. (Kozan), Şahin Ef. (Gazianteb), Mehmed Tevfik B. (İçel), Mahmud B. (Siird), Süleyman Sırrı B. (Bozok), Ziya Gökaltıp B.

(Diyarbakir), Zülfi B. (Diyarbakir), Şefik B. (Trabzon), Cudi Pş. (Siverek), İzzet Ulvi B. (Karahisarı Sahib), Abdurrahman Şeref B. (İstanbul), Tevfik Fikret B. (Konya), Halil B. (Zonguldak), Mahmud Ef. (Siverek), Ali Cenani B. (Gazianteb), İhsan B. (Ergani), Fuad B. (Lâzistan), Esad B. (Lâzistan), İhsan Hâmid B. (Ergani), Ali Rıza B. (Kırşehir), Muhiddin B. (Elâziz), Rahmi B. (Trabzon), Ekrem B. (Lâzistan), Ahmed Remzi B. (Gazianteb), Şeyh Seyfi Ef. (Kütahya), Atâ B. (Niğde), Hamdullah Subhi B. (İstanbul), Hafız Emin Ef. (İçel), Hilmi B. (Artvin), Mükerrerem B. (İsparta), Mehmed Sabri B. (Saruhan) Şeyh Safvet Ef. (Urfa), İbrahim Süreyya B. (İzmit), Şakir B. (Ankara), Velet Çelebi Ef. (Kastamonu), Dr. Fuad B. (Kırkkilise), Kemal B. (Saruhan), Nebizade Hamdi B. (Trabzon), Münir B. (Çorum), İsmail B. (Karahisarı Şariki), Galib B. (Niğde), Samih Rifat B. (Çanakkaile), Arif

B. (Eskişehir), Hasan B. (Antalya), Kâzım B. (Ergani), İbrahim B. (İzmit), Hüseyin B. (Elâziz), Mustafa B. (Tokad), Asaf B. (Hakkâri), Yahya Kemal B. (Urfa), Hasan B. (Trabzon), Eyüb Sabri Ef. (Konya), Hacı Bedir Ağa (Malatya), Hacı Kâmil Ef. (Tokad), Ahmed Mahir Ef. (Kastamonu), Mustafa B. (Elâziz), Rifat B. (Kângırı), Hacı Edhem B. (Saruhan), Halid B. (Kastamonu), İbrahim B. (Van), Ahmed Muhtar B. (Trabzon), Tahsin B. (Maras), Halil B. (Ertuğrul), İsmail Kemal B. (Çorum), Safvet B.

(İzmit), Ali Şuuri B. (Balıkesir), Esad Ef. (Menteşe), Ali Rıza B. (İstanbul), Derviş B. (Mardin), Sabit B. (Erzincan), Ruşen Eşref B. (Karahisarı Sahib), Tahsin B. (Aydın), Süleyman Sırrı Ef. (Trabzon), Besim Atalay B. (Aksaray), Ali Fuad B. (Lâzistan), Raif Ef. (Erzurum), Mağhub Ef. (Kırşehir), Zeki B. (Gümüşane), Ömer Ef. (Kars), Mustafa B. (İzmit), Receb B. (Kütahya), İhsan B. (Cebelibereket), Faik B. (Ordu), Abdullah B. (Trabzon), Abdullah Azmi Ef. (Eskişehir).

(Reddedenler)

Halis Turgud B. (Sivas), Tunalı Hilmi B. (Zonguldak), Haydar Âdil B. (Karesi), Şevket Ef. (Giresun), Naim Ef. (Konya), Cemil B. (Tekirdağ), Mehmed B. (Kastamonu), Dr. Mustafa B. (Çorum), Halil Sıdkı B. (Ordu), Cavid Pş. (Canik), Mehmed B. (Karesi), Besim B. (Mersin), Vehbi B. (Ka-

resi), İsmail B. (Ordu), Mehmed B. (Çanak-kale), Recai B. (Ordu), Hâcım Muhiddin B. (Giresun), Musa Kâzım B. (Karahisarı Sahib), Sadık B. (Karahisarı Sahib), Niyazi B. (Mersin), Talât B. (Kângırı), Necib Ali B. (Denizli), Osman Niyazi B. (Karesi), Feridun Fikri B. (Dersim).

(Müstenkifler)

Zamir B. (Adana), Hamdi B. (İstanbul).

